

**Міністерство освіти і науки України
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Факультет менеджменту і маркетингу
Кафедра економіки**

**ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
В ЕКЗАМЕНАЦІЙНІЙ КОМІСІЇ:**

**Завідувач(ка) кафедри,
д.е.н., проф.**

_____ **Ігор ВІНІЧЕНКО**
« ____ » _____ **2025 р.**

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на тему: «УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ПРИВАБЛИВІСТЮ
ПІДПРИЄМСТВА»**

Освітньо-професійна програма «Економіка»

Спеціальність 051 «Економіка»

Ступінь вищої освіти: Магістр

Здобувач

Аліна ПЛІТЧЕНКО

**Науковий керівник,
к.е.н., доцент**

Катерина ДІДУР

Дніпро – 2025

**ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет: Менеджменту і маркетингу

Кафедра: Економіки

Освітньо-професійна програма: «Економіка»

Спеціальність: 051 «Економіка»

Ступінь вищої освіти: Магістр

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри,

д.е.н., проф.

_____ І.І. Вініченко

« _____ » _____ 2025 р.

ЗАВДАННЯ

на підготовку кваліфікаційної роботи
ПЛІТЧЕНКО АЛІНІ ОЛЕКСАНДРІВНІ
(прізвище, ім'я, по батькові)

- 1. Тема роботи:** «Управління інвестиційною привабливістю підприємства»
Науковий керівник: Дідур Катерина Миколаївна, к.е.н., доцент затверджені наказом ДДАЕУ від «7» жовтня 2025 р. № 2987.
- 2. Термін подання здобувачем роботи:** 10 грудня 2025 року.
- 3. Вихідні дані до роботи:** Нормативно-правова база України, офіційна звітність підприємства за рік, статистичні дані, додаткові аналітичні матеріали до фінансової звітності, а також наукові джерела.
- 4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)** 1. Теоретико-методичні засади управління інвестиційною привабливістю підприємства. 2. Оцінка інвестиційної привабливості СТОВ «Вікторія». 3. Управлінські шляхи підвищення інвестиційної привабливості підприємства.
- 5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень):** 1. Модель інвестиційної привабливості підприємства. 2. Ефективність використання с.-г. угідь. 3. Показники продуктивності праці.
- 6. Консультанти розділів роботи**

Розділ	Прізвище, ініціали та посада Консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 05.02.2025 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Вступ та засади управління інвестиційною привабливістю підприємства	травень 2025	виконано
2	Оцінка інвестиційної привабливості СТОВ «Вікторія»	червень-липень 2025	виконано
3	Розробка управлінських шляхів підвищення інвестиційної привабливості підприємства.	вересень-жовтень 2025	виконано
4	Висновки і пропозиції	листопад 2025	виконано
5	Оформлення кваліфікаційної роботи	листопад-грудень 2025	виконано

Здобувач

_____

(підпис)

Аліна ПЛІТЧЕНКО

(прізвище та ініціали)

Науковий керівник

_____

(підпис)

Катерина ДІДУР

(прізвище та ініціали)

РЕФЕРАТ

Тема: «Управління інвестиційною привабливістю підприємства»

Кваліфікаційна робота містить: 90 с., 3 рис., 38 табл., 53 літературних джерела.

Об'єктом дослідження виступає процес управління інвестиційною привабливістю підприємства.

Предметом дослідження є теоретико-методичні основи, інструменти аналізу та практичні підходи до підвищення інвестиційної привабливості підприємства в сучасних умовах господарювання.

Метою дослідження є теоретичне узагальнення та прикладне обґрунтування ефективних управлінських рішень щодо підвищення інвестиційної привабливості підприємства, а також розробка практичних рекомендацій із формування інвестиційно привабливого середовища на основі внутрішнього потенціалу та зовнішніх можливостей.

Для досягнення мети вирішено такі основні завдання:

1. Розкрито сутність інвестицій як економічної категорії та здійснено історико-логічний аналіз еволюції поняття інвестиційної привабливості підприємства.

2. Визначено чинники формування інвестиційної привабливості в системі корпоративного управління.

3. Проаналізовано вітчизняні й зарубіжні методи оцінки інвестиційної привабливості підприємств.

4. Проведено аналіз діяльності СТОВ «Вікторія» з метою виявлення сильних і слабких сторін, які впливають на її інвестиційний потенціал.

5. Ідентифіковано внутрішні та зовнішні чинники впливу на інвестиційну привабливість підприємства.

6. Реалізовано комплексну оцінку інвестиційної привабливості СТОВ «Вікторія» на основі фінансових коефіцієнтів, нефінансових критеріїв та узагальненої інтегральної оцінки.

7. Розроблено управлінські шляхи підвищення інвестиційної привабливості підприємства, зокрема інвестиційний проєкт зі створення міні-цеху з первинної переробки зернових і бобових культур.

8. Оцінено виробничий і фінансовий план інвестиційного проєкту, а також розраховано основні показники його ефективності, включаючи NPV, IRR, PI, DPP і точку беззбитковості.

Методи дослідження. Теоретичною і методологічною базою дослідження слугували наукові праці вітчизняних і зарубіжних фахівців з питань інвестицій, корпоративного управління, стратегічного планування. У дослідженні застосовано комплекс загальнонаукових та спеціальних методів: діалектичний, логічний, системний аналіз, індукцію та дедукцію – для розкриття закономірностей формування інвестиційної привабливості; економіко-статистичний – для аналізу фінансово-економічних показників підприємства; монографічний – для глибокого вивчення окремих аспектів управління; графічний – для візуалізації даних; порівняльний – для зіставлення вітчизняного і зарубіжного досвіду оцінювання привабливості; розрахунково-аналітичний – для оцінки ефективності інвестиційного проєкту; SWOT-аналіз – для визначення потенціалу підприємства та напрямів підвищення його привабливості.

Інформаційну базу дослідження склали законодавчі та нормативно-правові акти України, статистичні дані Держстату, фінансова та нефінансова звітність СТОВ «Вікторія» за 2021-2024 роки, галузеві аналітичні матеріали, а також офіційна звітність підприємства й дані внутрішнього обліку.

У процесі дослідження отримано наступні результати, що мають наукову новизну та практичну цінність:

– Удосконалено підхід до трактування сутності інвестиційної привабливості підприємства, який полягає в її розгляді як комплексної інтегральної характеристики, що відображає здатність суб'єкта господарювання залучати інвестиційні ресурси в умовах динамічного та нестабільного ринкового середовища. Такий підхід дозволяє врахувати не лише фінансові показники діяльності, а й організаційно-управлінські, технологічні, кадрові, інфраструктурні

та інституційні аспекти функціонування підприємства.

– Поглиблено розуміння взаємозв'язку між інвестиційною привабливістю підприємства, корпоративним управлінням, структурою капіталу, інноваційною активністю та рівнем адаптивності до зовнішніх змін. Зазначено, що ефективна система корпоративного управління, раціональна структура фінансування, наявність інноваційного потенціалу та здатність до стратегічного планування є ключовими детермінантами формування позитивного інвестиційного іміджу.

– Систематизовано методи оцінки інвестиційної привабливості підприємств, із поділом їх на фінансові, експертно-аналітичні, інтегральні та комплексні, з урахуванням галузевої специфіки сільськогосподарських підприємств. Визначено переваги й обмеження кожної групи методів, а також обґрунтовано доцільність поєднання кількісних і якісних підходів у практиці оцінювання.

– Розроблено концептуальну модель управління інвестиційною привабливістю підприємства, яка базується на реалізації стратегічних і тактичних управлінських рішень, спрямованих на активізацію інвестиційних процесів. Запропоновано використовувати адаптивні управлінські механізми, що дозволяють своєчасно реагувати на зміни у внутрішньому і зовнішньому середовищі.

– Обґрунтовано стратегічні напрями підвищення інвестиційної привабливості СТОВ «Вікторія», що включають: посилення фінансової стійкості, оптимізацію структури капіталу, підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу, розвиток виробничо-інноваційної бази підприємства, а також запровадження механізмів інвестиційного маркетингу та формування позитивного інформаційного фону для потенційних інвесторів.

– Розроблено і техніко-економічно обґрунтовано інвестиційний проєкт створення міні-цеху з первинної переробки зернових і бобових культур на базі СТОВ «Вікторія», реалізація якого забезпечить: підвищення доданої вартості продукції; зменшення залежності від посередників і зовнішньої логістики;

збільшення гнучкості в реагуванні на коливання ринкової кон'юнктури; розширення клієнтської бази та вихід на нові ринки збуту (включаючи B2C і B2B-сегменти).

– Доведено економічну доцільність реалізації інвестиційного проєкту на підставі розрахунків його ключових ефективнісних показників. Зокрема: чиста теперішня вартість (NPV) становить 2 790,83 тис. грн, що свідчить про високий рівень прибутковості інвестицій; індекс прибутковості (PI) дорівнює 1,35, що вказує на прийнятність проєкту для інвестора; період окупності (DPP) становить 3,32 роки, що є коротким для аграрної сфери та гарантує швидке повернення вкладених коштів; точка беззбитковості становить 552,73 тонни готової продукції, що дає змогу визначити мінімально необхідний обсяг реалізації для покриття витрат.

– Ідентифіковано основні ризики реалізації інвестиційного проєкту, зокрема: коливання валютного курсу, інфляційні процеси, зміни в регуляторному середовищі, труднощі з постачанням сировини або обладнання, зростання вартості кредитних ресурсів, а також ризики форс-мажору. Запропоновано шляхи мінімізації негативного впливу цих ризиків шляхом диверсифікації джерел фінансування, залучення державних і грантових програм, використання довгострокових контрактів і впровадження внутрішньої системи ризик-менеджменту.

Практичне значення результатів дослідження. Практична цінність полягає в можливості безпосереднього впровадження запропонованих управлінських рішень у стратегічну діяльність СТОВ «Вікторія» для підвищення його інвестиційної привабливості, адаптивності до ринкових змін та інвестиційної гнучкості. Впровадження інвестиційного проєкту сприятиме не лише економічному зростанню підприємства, але й забезпеченню соціально-економічного розвитку території, створенню додаткових робочих місць, підвищенню рівня добробуту працівників і формуванню позитивного інвестиційного іміджу аграрного сектору. Розроблені підходи можуть бути адаптовані для інших сільськогосподарських підприємств, які прагнуть залучити

інвестиції в умовах посткризового відновлення економіки України.

КЛЮЧОВІ СЛОВА:

Аграрний сектор; агропідприємство; додана вартість; економічна доцільність; інвестиції; інвестиційна привабливість підприємства; інвестиційний проект; логістичні витрати; модернізація виробництва; первинна переробка; виробничі потужності; оцінка ефективності інвестицій; стратегічне управління; фінансова стійкість; SWOT-аналіз.

KEY WORDS:

Agricultural sector; agribusiness; value added; economic feasibility; investments; investment attractiveness of enterprise; investment project; logistics costs; production modernization; primary processing; production capacity; investment performance assessment; strategic management; financial stability; SWOT-analysis.

ЗМІСТ

ВСТУП	10
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ПРИВАБЛИВІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА	16
1.1. Інвестиції як економічна категорія та еволюція поняття інвестиційної привабливості підприємства.....	16
1.2. Фактори формування інвестиційної привабливості у системі корпоративного управління.....	21
1.3. Методи оцінювання інвестиційної привабливості.....	26
Висновки до першого розділу.....	29
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ СТОВ «ВІКТОРІЯ»	32
2.1. Загальна характеристика СТОВ «Вікторія» та аналіз його господарської діяльності.....	32
2.2. Внутрішні й зовнішні чинники, що впливають на інвестиційну привабливість підприємства.....	41
2.3. Комплексна оцінка інвестиційної привабливості СТОВ «Вікторія» на основі фінансових показників та нефінансових критеріїв.....	49
Висновки до другого розділу.....	63
РОЗДІЛ 3. УПРАВЛІНСЬКІ ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	65
3.1. Формування стратегії залучення інвестицій на підприємстві...65	
3.2. Виробничий план проекту створення міні-цеху з первинної переробки зернових і бобових культур.....	68

3.3. Фінансовий план та показники ефективності проєкту створення міні-цеху первинної переробки зернових і бобових культур.....	75
Висновки до третього розділу.....	82
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	85
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	87

ВСТУП

Актуальність теми. В умовах глобалізації економіки та високої динамічності ринкових процесів інвестиційна привабливість підприємства виступає одним із ключових чинників його конкурентоспроможності та сталого розвитку. Залучення інвестицій є необхідною передумовою модернізації виробництва, впровадження інновацій, підвищення ефективності використання ресурсів і виходу на нові ринки. Особливої ваги ця проблема набуває для українських підприємств, які працюють в умовах воєнних викликів, обмеженого доступу до фінансових ресурсів та структурної перебудови економіки.

Актуальність дослідження зумовлена тим, що у сучасному конкурентному середовищі інвестиційні рішення інвесторів залежать не лише від фінансових показників діяльності підприємства, а й від нефінансових критеріїв – рівня корпоративного управління, репутаційного капіталу, інноваційного потенціалу, прозорості бізнес-процесів та відповідності принципам сталого розвитку. Відсутність ефективної системи управління інвестиційною привабливістю може призвести до втрати ринкових позицій і зниження вартості підприємства, тоді як комплексний підхід до її формування та підвищення створює передумови для залучення довгострокових капіталовкладень та зміцнення фінансової стійкості.

Проблематика інвестиційної привабливості підприємств ґрунтовно досліджувалася в працях українських науковців, зокрема О. Амоші, О. Гудзя, Л. Лігоненко, Т. Майорової, І. Бланка, І. Лукінова, В. Паламарчука, М. Корецького, В. Мартиненка, Н. Чумаченко. У їхніх роботах акцент зроблено на визначенні економічної сутності інвестиційної привабливості, методичних підходах до її оцінювання та управління, а також на виявленні чинників, що її формують у специфічних умовах українського ринку.

Суттєвий внесок у розвиток теорії та практики управління інвестиційною привабливістю зробили й зарубіжні дослідники, зокрема М. Портер, Дж. Кейнс, І. Фішер, У. Шарп, Ф. Модільяні, М. Міллер, П. Друкер, Дж. Тобін. Їхні праці присвячені розробці стратегій залучення інвестицій, моделюванню інвестиційних

ризиків, оцінюванню вартості підприємства, визначенню ролі інновацій та конкурентних переваг у забезпеченні його привабливості для інвесторів.

Попри наявність значної кількості теоретичних і практичних напрацювань, питання комплексного управління інвестиційною привабливістю підприємства в умовах трансформаційної економіки України залишаються недостатньо опрацьованими. Зокрема, потребують уточнення методичні підходи до інтегральної оцінки, які б враховували специфіку галузі, кон'юнктуру внутрішнього та зовнішнього ринків, вплив нестабільності макросередовища та вимоги інституційних інвесторів. Дослідження механізмів управління інвестиційною привабливістю підприємства, адаптованих до сучасних українських умов, є важливим науковим і практичним завданням, вирішення якого сприятиме підвищенню ефективності залучення капіталу та довгостроковому розвитку підприємств.

Об'єктом дослідження виступає процес управління інвестиційною привабливістю підприємства.

Предметом дослідження є теоретико-методичні основи, інструменти аналізу та практичні підходи до підвищення інвестиційної привабливості підприємства в сучасних умовах господарювання.

Метою дослідження є теоретичне узагальнення та прикладне обґрунтування ефективних управлінських рішень щодо підвищення інвестиційної привабливості підприємства, а також розробка практичних рекомендацій із формування інвестиційно привабливого середовища на основі внутрішнього потенціалу та зовнішніх можливостей.

Для досягнення мети вирішено такі основні завдання:

1. Розкрито сутність інвестицій як економічної категорії та здійснено історико-логічний аналіз еволюції поняття інвестиційної привабливості підприємства.
2. Визначено чинники формування інвестиційної привабливості в системі корпоративного управління.

3. Проаналізовано вітчизняні й зарубіжні методи оцінки інвестиційної привабливості підприємств.

4. Проведено аналіз діяльності СТОВ «Вікторія» з метою виявлення сильних і слабких сторін, які впливають на її інвестиційний потенціал.

5. Ідентифіковано внутрішні та зовнішні чинники впливу на інвестиційну привабливість підприємства.

6. Реалізовано комплексну оцінку інвестиційної привабливості СТОВ «Вікторія» на основі фінансових коефіцієнтів, нефінансових критеріїв та узагальненої інтегральної оцінки.

7. Розроблено управлінські шляхи підвищення інвестиційної привабливості підприємства, зокрема інвестиційний проєкт зі створення міні-цеху з первинної переробки зернових і бобових культур.

8. Оцінено виробничий і фінансовий план інвестиційного проєкту, а також розраховано основні показники його ефективності, включаючи NPV, IRR, PI, DPP і точку беззбитковості.

Методи дослідження. Теоретичною і методологічною базою дослідження слугували наукові праці вітчизняних і зарубіжних фахівців з питань інвестицій, корпоративного управління, стратегічного планування. У дослідженні застосовано комплекс загальнонаукових та спеціальних методів: діалектичний, логічний, системний аналіз, індукцію та дедукцію – для розкриття закономірностей формування інвестиційної привабливості; економіко-статистичний – для аналізу фінансово-економічних показників підприємства; монографічний – для глибокого вивчення окремих аспектів управління; графічний – для візуалізації даних; порівняльний – для зіставлення вітчизняного і зарубіжного досвіду оцінювання привабливості; розрахунково-аналітичний – для оцінки ефективності інвестиційного проєкту; SWOT-аналіз – для визначення потенціалу підприємства та напрямів підвищення його привабливості.

Інформаційну базу дослідження склали законодавчі та нормативно-правові акти України, статистичні дані Держстату, фінансова та нефінансова звітність

СТОВ «Вікторія» за 2021-2024 роки, галузеві аналітичні матеріали, а також офіційна звітність підприємства й дані внутрішнього обліку.

У процесі дослідження отримано наступні результати, що мають наукову новизну та практичну цінність:

- Удосконалено підхід до трактування сутності інвестиційної привабливості підприємства, який полягає в її розгляді як комплексної інтегральної характеристики, що відображає здатність суб'єкта господарювання залучати інвестиційні ресурси в умовах динамічного та нестабільного ринкового середовища. Такий підхід дозволяє врахувати не лише фінансові показники діяльності, а й організаційно-управлінські, технологічні, кадрові, інфраструктурні та інституційні аспекти функціонування підприємства.

- Поглиблено розуміння взаємозв'язку між інвестиційною привабливістю підприємства, корпоративним управлінням, структурою капіталу, інноваційною активністю та рівнем адаптивності до зовнішніх змін. Зазначено, що ефективна система корпоративного управління, раціональна структура фінансування, наявність інноваційного потенціалу та здатність до стратегічного планування є ключовими детермінантами формування позитивного інвестиційного іміджу.

- Систематизовано методи оцінки інвестиційної привабливості підприємств, із поділом їх на фінансові, експертно-аналітичні, інтегральні та комплексні, з урахуванням галузевої специфіки сільськогосподарських підприємств. Визначено переваги й обмеження кожної групи методів, а також обґрунтовано доцільність поєднання кількісних і якісних підходів у практиці оцінювання.

- Розроблено концептуальну модель управління інвестиційною привабливістю підприємства, яка базується на реалізації стратегічних і тактичних управлінських рішень, спрямованих на активізацію інвестиційних процесів. Запропоновано використовувати адаптивні управлінські механізми, що дозволяють своєчасно реагувати на зміни у внутрішньому і зовнішньому середовищі.

– Обґрунтовано стратегічні напрями підвищення інвестиційної привабливості СТОВ «Вікторія», що включають: посилення фінансової стійкості, оптимізацію структури капіталу, підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу, розвиток виробничо-інноваційної бази підприємства, а також запровадження механізмів інвестиційного маркетингу та формування позитивного інформаційного фону для потенційних інвесторів.

– Розроблено і техніко-економічно обґрунтовано інвестиційний проєкт створення міні-цеху з первинної переробки зернових і бобових культур на базі СТОВ «Вікторія», реалізація якого забезпечить: підвищення доданої вартості продукції; зменшення залежності від посередників і зовнішньої логістики; збільшення гнучкості в реагуванні на коливання ринкової кон'юнктури; розширення клієнтської бази та вихід на нові ринки збуту (включаючи B2C і B2B-сегменти).

– Доведено економічну доцільність реалізації інвестиційного проєкту на підставі розрахунків його ключових ефективнісних показників. Зокрема: чиста теперішня вартість (NPV) становить 2 790,83 тис. грн, що свідчить про високий рівень прибутковості інвестицій; індекс прибутковості (PI) дорівнює 1,35, що вказує на прийнятність проєкту для інвестора; період окупності (DPP) становить 3,32 роки, що є коротким для аграрної сфери та гарантує швидке повернення вкладених коштів; точка беззбитковості становить 552,73 тонни готової продукції, що дає змогу визначити мінімально необхідний обсяг реалізації для покриття витрат.

– Ідентифіковано основні ризики реалізації інвестиційного проєкту, зокрема: коливання валютного курсу, інфляційні процеси, зміни в регуляторному середовищі, труднощі з постачанням сировини або обладнання, зростання вартості кредитних ресурсів, а також ризики форс-мажору. Запропоновано шляхи мінімізації негативного впливу цих ризиків шляхом диверсифікації джерел фінансування, залучення державних і грантових програм, використання довгострокових контрактів і впровадження внутрішньої системи ризик-менеджменту.

Практичне значення результатів дослідження. Практична цінність полягає в можливості безпосереднього впровадження запропонованих управлінських рішень у стратегічну діяльність СТОВ «Вікторія» для підвищення його інвестиційної привабливості, адаптивності до ринкових змін та інвестиційної гнучкості. Впровадження інвестиційного проєкту сприятиме не лише економічному зростанню підприємства, але й забезпеченню соціально-економічного розвитку території, створенню додаткових робочих місць, підвищенню рівня добробуту працівників і формуванню позитивного інвестиційного іміджу аграрного сектору. Розроблені підходи можуть бути адаптовані для інших сільськогосподарських підприємств, які прагнуть залучити інвестиції в умовах посткризового відновлення економіки України.

Апробація результатів дипломного дослідження. Основні результати та висновки проведених досліджень були представлені й обговорені на XIII Всеукраїнській науково-практичній конференції «Економічні проблеми модернізації та інвестиційно-інноваційного розвитку аграрних підприємств», у доповіді «Інструменти управління інвестиційною привабливістю підприємств у аграрній сфері» (Дніпро, ДДАЕУ, 28-29 квітня 2025 року); IV Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Актуальні проблеми економіки, управління та маркетингу в аграрному бізнесі», де було представлено тему «Інвестиційне забезпечення розвитку сільського господарства як стратегічний чинник формування продовольчої безпеки держави» (Дніпро, ДДАЕУ, 2-3 жовтня 2025 року). Ключові положення дослідження висвітлено у науковій статті: Дідур К. М., Плітченко А. О. Підвищення інвестиційної привабливості аграрного сектору як ключова детермінанта модернізації національної економіки України в умовах глобалізації. *Агросвіт*. 2025. №20. С. 139-152. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2025.20.139>

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи магістра. Магістерська кваліфікаційна робота складається з реферату, вступу, трьох розділів, об'єднаних у дев'ять підрозділів, висновків із пропозиціями та списку використаних джерел. Загальний обсяг становить 90 сторінок, а бібліографія налічує 53 позицій.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ПРИВАБЛИВІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Інвестиції як економічна категорія та еволюція поняття інвестиційної привабливості підприємства

У сучасних умовах функціонування національної економіки, позначених високим рівнем нестабільності, девальваційними процесами, інфляційними очікуваннями та зростанням ризиків, особливої актуальності набуває питання забезпечення інвестиційної активності в реальному секторі. Особливо це стосується аграрної сфери – однієї з ключових галузей української економіки, яка, попри свою стійкість і стратегічне значення, відчуває гостру потребу в модернізації основних фондів, впровадженні інноваційних технологій, розширенні експортного потенціалу та відновленні логістичної інфраструктури, частково зруйнованої внаслідок воєнних дій.

Аграрні підприємства зазвичай характеризуються високим рівнем сезонності виробництва, залежністю від природно-кліматичних умов, обмеженим доступом до довгострокового банківського кредитування та низькою капіталізацією. За таких умов саме інвестиції стають ключовим ресурсом довгострокового розвитку, який забезпечує структурну перебудову виробничої бази, впровадження ресурсозберігаючих технологій, диверсифікацію діяльності та формування конкурентних переваг як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. У цьому контексті поглиблене наукове осмислення сутності інвестицій та механізмів формування інвестиційної привабливості аграрних підприємств є необхідною передумовою формування ефективної моделі інвестиційного управління в галузі сільського господарства.

Поняття інвестицій упродовж історії економічної думки зазнало суттєвих трансформацій, відображаючи зміну парадигм господарювання, еволюцію теорій капіталу, а також адаптацію економіки до нових викликів – фінансових криз, глобалізації, технологічного прориву та, зокрема, війни як чинника радикальної

трансформації виробничого середовища. Відомо, що початково інвестиції ототожнювали з поняттям капіталовкладень, спрямованих на розширення виробництва. Так, Адам Сміт у своїй праці «Дослідження про природу і причини багатства народів» (1776) трактував інвестиції як вкладення капіталу у виробничі засоби, що забезпечує приріст продуктивності праці та збільшення національного багатства. Ця класична позиція акцентує увагу на продуктивному аспекті інвестицій [51]. Давід Рікардо розвивав цю ідею, вказуючи на те, що норма прибутку визначається продуктивністю капіталу, а інвестиції – це необхідна передумова підтримання і збільшення капітальної бази, що безпосередньо впливає на економічний розвиток. Він підкреслював важливість рівня доходності інвестицій, що визначає інвестиційні рішення [49].

В ХХ столітті, з розвитком макроекономіки, інвестиції отримали новий трактат у працях Джона Мейнарда Кейнса. Кейнс розглядав інвестиції як основний драйвер сукупного попиту, що визначає рівень зайнятості та економічну активність. Важливою стала концепція мультиплікатора інвестицій, яка продемонструвала, як первинне вкладення капіталу викликає послідовне зростання доходів і споживання [42]. Ірвінг Фішер, в свою чергу, ввів концепцію міжчасового вибору та розглядав інвестиції як результат оптимізації міжчасових переваг економічних агентів, де співвідношення доходності і ризику є ключовими факторами прийняття рішень. Це надало категорії інвестицій більшої гнучкості й дозволило адаптувати її до сучасних умов фінансових ринків [39].

У сучасних наукових підходах інвестиції розглядаються як багатокомпонентне явище, що включає не лише фінансові вкладення, але й інтелектуальні, технологічні, організаційні та соціальні аспекти, які формують довгострокову вартість підприємства. Зокрема, Т.Васильєва та О. Терещенко підкреслюють стратегічний характер інвестицій, спрямованих на забезпечення сталого розвитку та підвищення конкурентоспроможності підприємств в умовах глобалізованого середовища [4]. А. Пересада акцентує увагу на необхідності врахування інвестиційного ризику, часової вартості грошей і стратегічної доцільності вкладень, особливо у сферах з підвищеним рівнем

невизначеності, таких як аграрне виробництво [27]. Особливий акцент на галузевих особливостях інвестицій у сільське господарство зроблено в роботах С. Кваші, О. Шубравської та М. Малиша, які зазначають, що інвестиційні процеси в аграрній сфері мають високу чутливість до природно-кліматичних ризиків, цінової нестабільності та державної політики. Тому формування сприятливого інвестиційного середовища в аграрному секторі потребує не лише фінансових ресурсів, але й інституційної підтримки, забезпечення доступу до ринків капіталу та модернізації механізмів управління інвестиційною діяльністю.

Таблиця 1.1

Аналіз дефініцій поняття «інвестиції» в економічній науці

Автор	Визначення	Основні характеристики	Пояснення
Адам Сміт [50]	Вкладення капіталу у виробництво товарів та послуг	Фокус на продуктивності капіталу	Класичне трактування інвестицій як засобу розширення виробництва
Давід Рікардо [48]	Капіталовкладення, що визначають норму прибутку	Взаємозв'язок інвестицій та доходності	Акцент на економічному стимулюванні через прибуток
Джон Мейнард Кейнс [42]	Витрати на створення нових капітальних благ, що формують сукупний попит	Макроекономічна роль інвестицій у стабілізації економіки	Внесок у теорію мультиплікатора та короткострокових коливань
Ірвінг Фішер [39]	Оптимальний міжчасовий вибір капіталовкладень за критеріями доходності та ризику	Фінансовий та часовий аспекти інвестицій	Відображення складності інвестиційних рішень в умовах невизначеності
Т. Васильєва [4]	Довгострокове вкладення ресурсів із метою забезпечення стратегічного розвитку підприємства	Стратегічний, комплексний підхід	Акцент на інноваціях, сталому розвитку, управлінських рішеннях
І. Бланк [3]	Активна форма реалізації інвестиційного потенціалу суб'єкта господарювання	Комплексність, динамічність, орієнтація на результат	Інвестиції як основа корпоративної стратегії фінансового зростання
А. Пересада [27]	Капіталовкладення з урахуванням інвестиційного ризику та часової вартості грошей	Наголос на ефективності, доцільності, ризик-менеджменті	Теоретичне обґрунтування підходів до управління інвестиційними проектами
Л. Лігоненко [19]	Інструмент реалізації стратегії економічного зростання	Трансформаційна функція інвестицій, інституційна роль	Інвестиції як механізм адаптації до ринкових змін
С. Кваша [14]	Засіб модернізації та стабілізації аграрного виробництва	Галузева специфіка, природні ризики, державна підтримка	Особлива увага до аграрного інвестування в умовах невизначеності
О. Шубравська [34]	Вкладення у розвиток сільськогосподарського виробництва з довгостроковою віддачею	Ресурсоемність, експортна орієнтація, стратегічна роль	Підкреслення важливості залучення інвестицій для підвищення аграрної ефективності

Джерело: узагальнено автором

Аналіз наведених підходів свідчить про багатовимірність категорії інвестицій, яка в різні історичні періоди набувала пріоритетного значення в тій чи іншій площині – продуктивній, фінансовій, макроекономічній, стратегічній, ризиковій, інституційній або галузевій. Історичний розвиток наукових уявлень про сутність інвестицій зумовив появу нової парадигми, згідно з якою інвестиції розглядаються як інструмент не лише економічного зростання, а й забезпечення стійкості, інноваційності, технологічного оновлення підприємств, зокрема в галузях реального сектору, таких як сільське господарство.

На сучасному етапі розуміння інвестицій потребує врахування кількох ключових аспектів:

- ✓ багаторесурсного характеру вкладень (фінансові, інтелектуальні, матеріально-технічні, організаційні);
- ✓ часової протяжності дії (відкладений ефект і довгострокова дохідність);
- ✓ наявності ризику як постійного супровідного чинника;
- ✓ цільової орієнтації на трансформацію підприємства;
- ✓ інтеграції в ширший соціально-економічний контекст (сталий розвиток, безпека, інноваційність).

З урахуванням цього, на нашу точку зору, доцільним є наступне формулювання даної категорії: «Інвестиції – це цілеспрямоване та ризикове вкладення матеріальних, фінансових, інтелектуальних та інших ресурсів у відтворення, оновлення або розвиток виробничої, інноваційної чи інфраструктурної бази суб'єкта господарювання з метою досягнення економічного ефекту, стратегічних переваг та стійкої конкурентоспроможності в середньо- та довгостроковій перспективі». Дане трактування узгоджується з системним баченням ролі інвестицій у розвитку підприємств, особливо в аграрному секторі, де ефективне інвестування є ключовим чинником модернізації, адаптації до ризиків, залучення зовнішніх джерел фінансування та забезпечення продовольчої безпеки.

Сучасна економічна думка розширює розуміння інвестицій як багатоаспектного явища, що включає фінансові, виробничі, соціальні, інституційні та екологічні виміри. Особливу увагу у прикладних дослідженнях приділено ролі інвестицій у забезпеченні довгострокової стійкості підприємства, трансформації його операційної моделі, адаптації до технологічних змін і глобальних викликів. У цьому контексті формується специфічне аналітичне поняття – інвестиційна привабливість підприємства, яка постає не лише як результат оцінки його поточного стану, а й як відображення потенціалу розвитку з позиції зовнішнього інвестора.

Інвестиційна привабливість трактується в економічній літературі як інтегральна характеристика, що виявляє здатність підприємства генерувати інвестиційні вигоди в умовах допустимого рівня ризику. Водночас слід чітко розрізняти поняття інвестиційної активності, інвестиційного потенціалу та інвестиційної привабливості: якщо перше відображає фактичну динаміку вкладень, а друге – наявність внутрішніх передумов для їх залучення, то третє є оцінкою з позиції зовнішнього суб'єкта – потенційного інвестора. Поступове ускладнення концепції інвестиційної привабливості відбувається внаслідок зміни парадигми інвестування – від короткострокової прибутковості до стратегічної стійкості та сталого розвитку. У цьому контексті дедалі більшого значення набувають нефінансові детермінанти, зокрема екологічна та соціальна відповідальність (ESG-фактори), прозорість звітності, відповідність принципам належного корпоративного управління (Good Governance), ділова репутація та інноваційний потенціал підприємства [26, 28].

Узагальнюючи викладене, доцільно визначити інвестиційну привабливість підприємства як сукупність внутрішніх і зовнішніх характеристик, які зумовлюють доцільність і ефективність розміщення інвестицій з огляду на прийнятний рівень ризику, очікувану дохідність та інституційну надійність об'єкта інвестування. Дане поняття має багаторівневу структуру та потребує комплексного підходу до аналізу з урахуванням сучасних вимог інвестиційного ринку.

1.2. Фактори формування інвестиційної привабливості у системі корпоративного управління

Інвестиційна привабливість підприємства, особливо в умовах турбулентної економіки, виступає критерієм довіри інвесторів до суб'єкта господарювання та визначальним чинником формування його інвестиційного потенціалу. У сучасних наукових дослідженнях ця категорія розглядається як узагальнююча характеристика, що поєднує комплекс внутрішніх та зовнішніх факторів, які впливають на готовність інвестора вкладати ресурси в конкретне підприємство з урахуванням очікувань щодо ризику, доходності та ефективності.

Серед ключових підходів до оцінювання інвестиційної привабливості переважає системний, що розглядає підприємство як відкриту динамічну систему, взаємодію якої з інституційним, ринковим, природним та соціальним середовищем визначає його інвестиційний профіль. Особливо важливою є інтеграція факторів інвестиційної привабливості в систему корпоративного управління, оскільки саме якість управлінських рішень, рівень прозорості, відповідальність керівних органів і стратегічне бачення розвитку визначають довгострокову інвестиційну цінність підприємства [33, 44].

Ключові групи факторів формування інвестиційної привабливості:

✓ Фінансово-економічні фактори: стабільність та динаміка прибутковості підприємства; рівень платоспроможності та ліквідності; фінансова стійкість, структура капіталу; рентабельність операційної, інвестиційної та фінансової діяльності; дотримання принципів прозорості фінансової звітності (МСФЗ, незалежний аудит).

✓ Виробничо-ресурсні фактори: рівень технічного оснащення, інноваційність технологічних процесів; якість, обсяг і структура ресурсного забезпечення (земельні, трудові, матеріально-технічні ресурси); ефективність використання основних засобів; диверсифікація виробництва та продукційного асортименту.

✓ **Управлінсько-організаційні фактори:** рівень компетентності управлінського персоналу; наявність чіткої корпоративної стратегії розвитку; якість внутрішнього контролю та системи управління ризиками; корпоративна культура, прозорість власності, наявність незалежного наглядового органу.

✓ **Ринкові фактори:** позиціонування підприємства на ринку, частка ринку; рівень і стабільність попиту на продукцію; маркетингова гнучкість, здатність адаптуватися до кон'юнктурних змін; наявність контрактної бази та логістичної інфраструктури.

✓ **Інституційно-правові та макроекономічні фактори:** стабільність законодавства, гарантії прав інвесторів; ефективність податкового регулювання та інвестиційних стимулів; макроекономічна ситуація, інфляція, валютна стабільність; геополітична безпека, рівень військових ризиків.

✓ **Галузеві та екологічні чинники (з урахуванням специфіки аграрного сектору):** родючість ґрунтів, кліматичні умови, доступ до водних ресурсів; наявність агрохімічної та транспортної інфраструктури; підтримка з боку держави (дотації, компенсації, податкові пільги); екологічна сталість виробництва, рівень адаптації до принципів ESG.

✓ **Ефективне управління інвестиційною привабливістю неможливе без якісної корпоративної архітектури.** У межах системи корпоративного управління ключовими стають: розподіл управлінських повноважень між власниками та менеджерами; наявність прозорих процедур прийняття рішень; відкритість у розкритті інформації; захист прав інвесторів і міноритаріїв; упровадження принципів сталого розвитку [49, 52].

Сучасна практика свідчить, що інвестори все більше орієнтуються не лише на фінансові показники, а й на нефінансові аспекти: екологічну, соціальну та управлінську сталість (ESG-критерії), прозорість корпоративного управління, добросовісність керівництва. Саме тому підприємства, які інтегрують інструменти стратегічного управління інвестиційною привабливістю, досягають стійкої конкурентної позиції на інвестиційному ринку.

Класифікація факторів формування інвестиційної привабливості підприємства

Група факторів	Змістовне наповнення	Приклади показників	Особливості для аграрного сектору
1. Фінансово-економічні	Відображають фінансову стабільність, ефективність діяльності, рівень ризику	Рентабельність, ліквідність, коефіцієнт автономії, EBITDA, мультиплікатори	Залежність від сезонних коливань доходу, нестабільність цін на продукцію
2. Виробничо-ресурсні	Характеризують наявність і ефективність використання матеріальних, трудових та природних ресурсів	Фондовіддача, урожайність, рівень механізації, зайнятість	Залежність від кліматичних умов, родючості ґрунтів, якості насінневого матеріалу
3. Управлінсько-організаційні	Рівень організації управління, корпоративної культури, стратегічного планування	Компетентність менеджменту, наявність стратегії, прозорість управління	Важливість ефективного управління агропроцесами, досвід адаптації до ризиків
4. Ринкові	Відображають конкурентоспроможність підприємства на ринку	Частка ринку, наявність контрактів, гнучкість цінової політики	Експортна орієнтація, монополізація локальних ринків, нестабільність збуту
5. Інституційно-правові	Обумовлюються зовнішнім регуляторним середовищем	Доступ до програм держпідтримки, інвестиційні гарантії, захист прав власності	Значна роль дотацій, земельні питання, ризики військового характеру
6. Екологічні та ESG-фактори	Сталий розвиток, екологічна відповідальність, управлінська прозорість	Екологічні сертифікати, енергоефективність, соціальні стандарти	Зростання попиту на органічне виробництво, міжнародні вимоги до екологічності

Джерело: узагальнено автором

Таким чином, узагальнення ключових факторів, що впливають на формування інвестиційної привабливості підприємства, демонструє необхідність системного підходу до її оцінювання, який враховував би не лише фінансово-економічні параметри, але й виробничо-ресурсний потенціал, управлінську спроможність, ринкову адаптивність, інституційні умови та дотримання принципів сталого розвитку. Проте лише перелік чинників не дозволяє глибоко зрозуміти логіку їх взаємодії та роль управлінського середовища в цьому процесі. З огляду на це, доцільно запропонувати узагальнену концептуальну модель

оцінювання інвестиційної привабливості підприємства, яка дозволяє систематизувати структурні компоненти й аналітично обґрунтувати природу цього явища.

Рис 1.1. Модель інвестиційної привабливості підприємства

Джерело: узагальнено автором

Розроблена модель «3P+CG» (Resources → Results → Reputation + Corporate Governance) відображає ідею поетапного формування інвестиційної привабливості як динамічного, інтегративного процесу, в основі якого лежить взаємозв'язок внутрішніх потенціалів підприємства та зовнішніх очікувань інвесторів. Модель охоплює три функціональні блоки (ресурси, результати, репутація), зведених у логічну послідовність, при цьому центральною умовою ефективної взаємодії виступає система корпоративного управління – як інституційна основа забезпечення прозорості, відповідальності та стратегічної орієнтації.

Першим етапом у структурі моделі виступає ресурсний блок (Resources), який акумулює всі форми ресурсів: матеріальні, фінансові, трудові, земельні,

інтелектуальні та організаційні. Саме ресурсна база є передумовою реалізації виробничого потенціалу підприємства, визначаючи його здатність до операційної ефективності та інвестиційної гнучкості. Особливо важливими у контексті аграрного сектору є природні ресурси, зокрема ґрунтово-кліматичні умови, доступ до водних ресурсів, якість земельного банку, а також рівень механізації та інноваційної інфраструктури [29, 32].

Другий блок– результативність (Results) – охоплює показники фінансової стабільності, рентабельності, ефективності використання ресурсів, інноваційної активності, обсягів виробництва, операційної маржинальності тощо. Результати діяльності підприємства є основою для формування об'єктивної оцінки його інвестиційної доцільності. У цій площині доцільно застосовувати інтегральні методики, що поєднують як абсолютні фінансові індикатори (ЕВІТДА, чистий прибуток, власний капітал), так і відносні коефіцієнти (рентабельність активів, ліквідність, оборотність капіталу).

Наступний блок – репутація (Reputation) – відображає соціально-відповідальний вимір інвестиційної привабливості. Формується через інформаційну відкритість, позитивний інвестиційний бекграунд, сталість відносин із партнерами, наявність ESG-комплаєнсу, корпоративної соціальної відповідальності, участі в міжнародних ініціативах. Репутаційний капітал часто є ключовим елементом для прийняття інвесторами довгострокових рішень, особливо в умовах високої невизначеності. У цьому контексті важливим є оцінювання нефінансових активів, які не відображаються у звітності, але визначають імідж і довіру до підприємства.

Важливо підкреслити, що зв'язною ланкою між усіма елементами виступає корпоративне управління (Corporate Governance), яке виконує функції координації, контролю та стратегічного спрямування. Саме ефективна система корпоративного управління забезпечує прозорість процесів, узгодженість дій менеджменту, відповідність стратегічних цілей інтересам стейкхолдерів, що особливо актуально в умовах публічного контролю, глобалізації ринків та інтеграції в європейський економічний простір. Корпоративне управління, за

своєю суттю, не є самостійним фактором, а виступає інституційним інтегратором, який регулює взаємодію ресурсів, результатів і репутаційного капіталу, створюючи умови для зростання довіри з боку потенційних інвесторів [21, 23].

Отже, модель «ЗР+CG» пропонує не лише формальну структуру оцінки інвестиційної привабливості, а й методологічну основу для формування стратегії розвитку підприємства. Її переваги полягають у здатності враховувати динаміку змін, інтегрувати нефінансові індикатори, адаптуватися до галузевої специфіки та реагувати на виклики сучасного інвестиційного середовища. Особливої актуальності дана модель набуває в аграрному секторі, де пряма фінансова звітність часто не відображає повноти потенціалу підприємства, а сталий розвиток, відповідальність і ефективність управління є ключовими критеріями для стратегічних інвесторів.

1.3. Методи оцінювання інвестиційної привабливості

Інвестиційна привабливість підприємства – це комплексна інтегральна характеристика, яка відображає рівень його здатності залучати інвестиційні ресурси на вигідних для обох сторін умовах. Її оцінювання виступає основою для прийняття рішень щодо доцільності капіталовкладень, визначення обсягу, строку, джерел та інструментів інвестування. Особливої ваги набуває оцінювання інвестиційної привабливості в умовах високої економічної нестабільності, обмеженого доступу до зовнішнього фінансування та підвищеного ризику – типових характеристик сучасного інвестиційного середовища України, викликаних військовими діями.

Вибір методу оцінювання залежить від низки чинників: наявності вхідних даних, рівня дослідження (макро-, мезо- чи мікроекономічного), галузевої специфіки, мети аналізу (стратегічна чи поточна оцінка), а також інституційного контексту.

У науковій літературі існує низка класифікацій методів оцінки інвестиційної привабливості. Узагальнюючи наукові підходи, доцільно виокремити такі основні групи:

Таблиця 1.3.

Класифікація методів оцінювання інвестиційної привабливості

Критерій класифікації	Методичні підходи	Коротка характеристика
За рівнем аналізу	Макро-, мезо-, мікрорівень	Оцінка економіки країни, галузі чи окремого підприємства
За методикою обчислення	Коефіцієнтний, рейтингова система, інтегральна оцінка, моделі грошових потоків	Визначають глибину й складність розрахунків
За джерелами даних	Фінансово-аналітичні, експертні, статистичні, змішані	Джерела визначають точність та об'єктивність результатів
За цільовим призначенням	Діагностичні, порівняльні, прогностичні	Дозволяють здійснити аналіз, ранжування або моделювання
За предметною специфікою	Загальноекономічні, галузеві, інституційно-ESG орієнтовані	Враховують специфіку підприємства та інвестора

Джерело: узагальнено автором

В Україні найбільш поширеними є застосування коефіцієнтних методів, які опираються на аналіз фінансової звітності за допомогою системи відносних показників, що дозволяють оцінити ефективність, ліквідність, фінансову стійкість та оборотність ресурсів підприємства. Серед найбільш поширених фінансових коефіцієнтів варто виокремити рентабельність активів, власного капіталу та продукції, показники поточної і абсолютної ліквідності, коефіцієнт автономії та фінансової стійкості, а також оборотність капіталу та дебіторської заборгованості. Формування комплексної інтегральної оцінки, зокрема на основі моделей І. Бланка, О. Терещенка та А. Пересади, передбачає застосування вагових коефіцієнтів для агрегування окремих показників у єдиний індекс інвестиційної привабливості, що дозволяє підвищити точність та комплексність діагностики [3, 31].

Окрім класичних фінансових методів, вітчизняні дослідники та практики застосовують бальні системи оцінювання, рейтингові моделі, які класифікують підприємства за категоріями інвестиційної надійності, а також модифіковані варіанти методології дисконтованих грошових потоків (DCF), адаптовані з

урахуванням специфіки ризиків і гнучкості потоків. Використання комбінованих підходів, зокрема інтеграція PEST- та SWOT-аналізів, надає можливість здійснити глибокий якісний аналіз макро- і мікросередовища, що значно розширює інструментарій оцінки та сприяє більш адекватному відображенню ризиків і можливостей.

Міжнародна практика оцінювання інвестиційної привабливості характеризується застосуванням багатовимірних моделей, які адаптовані до особливостей інституційного середовища, масштабів і доступності інформації, а також специфічних вимог інвесторів. Зокрема, рейтингові системи провідних міжнародних агентств – Moody's, Standard & Poor's, Fitch – базуються на комплексній оцінці фінансових, операційних, управлінських, регуляторних та галузевих параметрів, що формують всебічне уявлення про інвестиційний потенціал суб'єкта господарювання. Паралельно поширеними є моделі оцінювання інвестиційного ризику та доходності, такі як Value at Risk (VaR), Conditional Value at Risk (CVaR), симуляції Монте-Карло та системи стрес-тестування, які дозволяють моделювати сценарії розвитку зовнішніх шоків та оцінювати стійкість підприємств до нестандартних умов [17, 18].

Значну увагу у світовій практиці приділяють інтеграції ESG-критеріїв (Environmental, Social, Governance), які відображають не лише фінансову, а й екологічну, соціальну відповідальність та якість корпоративного управління. Цей підхід набув особливого поширення у країнах Європейського Союзу, Північної Америки та інших регіонах з високими стандартами сталого розвитку, де інвестиції орієнтуються на довгострокову стабільність та відповідальність бізнесу перед суспільством і довкіллям. Методи порівняльного аналізу (benchmarking) також широко використовуються для оцінювання підприємств у межах галузі або регіону на основі ключових показників ефективності (KPI), що забезпечує можливість визначення позицій на ринку та виявлення резервів підвищення конкурентоспроможності.

Порівняльний аналіз вітчизняного та зарубіжного досвіду засвідчує домінування в Україні фінансово-орієнтованих, кількісних методів оцінки, тоді як

міжнародна практика віддає перевагу комплексному підходу, що поєднує фінансові, інституційні, управлінські, екологічні та репутаційні складові. Для аграрного сектору, з огляду на його специфіку – високу залежність від кліматичних факторів, ринкових коливань, особливостей земельних відносин і державної підтримки – найбільш адекватною є гібридна модель оцінювання інвестиційної привабливості. Вона передбачає інтеграцію традиційних фінансових індикаторів із галузевими ризиками (врожайність, кліматичні умови, регуляторна база ринку землі) та нефінансовими параметрами, такими як ESG-показники, якість корпоративного управління та експортний потенціал.

Отже, сучасний підхід до оцінки інвестиційної привабливості має бути системним, багатофакторним та адаптивним до динамічних умов інвестиційного середовища, що особливо важливо для забезпечення ефективної стратегії залучення капіталу в аграрному секторі України.

Висновки до першого розділу

У результаті проведеного дослідження встановлено, що управління інвестиційною привабливістю підприємства ґрунтується на глибокому розумінні економічної природи інвестицій як категорії, що трансформувалася впродовж історії економічної думки – від трактування інвестицій як простих капіталовкладень до сучасного багатокомпонентного явища, що охоплює фінансові, інтелектуальні, технологічні та соціальні ресурси. Особливої актуальності ця категорія набуває в умовах високої економічної нестабільності, посиленіх геополітичних ризиків та обмеженого доступу до капіталу, що характерно для сучасної України та, зокрема, аграрного сектору.

З урахуванням еволюції наукових підходів узагальнено сучасне трактування інвестицій як цілеспрямованого та ризикового вкладення матеріальних, фінансових і нематеріальних ресурсів у розвиток виробничо-інноваційного потенціалу підприємства з метою досягнення довгострокової дохідності, стратегічних переваг та стійкої конкурентоспроможності. Сформовано

власне визначення категорії, яке враховує її міждисциплінарну природу та функціональну багатогранність, що є принципово важливим у контексті побудови ефективних управлінських рішень у галузях реального сектору.

Проаналізовано поняття інвестиційної привабливості підприємства, яке набуває особливого значення як інтегральний критерій сприйняття підприємства з боку потенційного інвестора. Визначено, що інвестиційна привабливість охоплює не лише поточні фінансові показники діяльності, а й репутаційну, інституційну, соціальну, технологічну та екологічну компоненти, що формують стратегічну цінність підприємства. У цьому контексті обґрунтовано доцільність розмежування суміжних понять – інвестиційної активності, інвестиційного потенціалу та інвестиційної привабливості – з метою уникнення концептуальної плутанини в процесі дослідження та практичного оцінювання.

Здійснено типологізацію ключових факторів, що визначають рівень інвестиційної привабливості підприємства, з урахуванням системного підходу та специфіки галузі. Запропоновано класифікацію факторів за шістьма змістовими блоками (фінансово-економічні, виробничо-ресурсні, управлінсько-організаційні, ринкові, інституційно-правові, екологічні та ESG-фактори), що дозволяє сформулювати цілісне бачення механізмів формування інвестиційної привабливості, з урахуванням як внутрішніх характеристик підприємства, так і зовнішнього середовища.

Розроблено концептуальну модель «3P+CG» (Resources → Results → Reputation + Corporate Governance), яка відображає логіку поетапного формування інвестиційної привабливості на основі трансформації ресурсного потенціалу в результативність, подальшу репутаційну капіталізацію та стратегічну підтримку з боку ефективної системи корпоративного управління. Розроблена модель є інструментом для практичного використання в управлінні інвестиційною привабливістю підприємств, зокрема аграрного профілю, які працюють в умовах обмежених ресурсів і високих ризиків.

На основі аналізу методології оцінювання інвестиційної привабливості систематизовано сучасні підходи, що застосовуються у вітчизняній та зарубіжній

практиці, і виокремлено основні групи методів за критеріями рівня аналізу, методики розрахунку, джерел даних, цільового призначення та галузевої специфіки. Встановлено, що домінування у вітчизняній практиці фінансово-орієнтованих підходів не дозволяє повною мірою врахувати галузеві ризики, репутаційні чинники та ESG-індикатори. У цьому зв'язку запропоновано гібридну модель оцінки, що поєднує кількісні та якісні параметри, з урахуванням специфіки аграрного виробництва та вимог міжнародного інвестиційного середовища.

Узагальнюючи викладене, слід зазначити, що ефективне управління інвестиційною привабливістю підприємства вимагає інтеграції теоретичних положень, інституційного контексту та практичного інструментарію, адаптованого до галузевих особливостей. Розроблена система понять, факторів і методів створює теоретико-методичну основу для подальшої діагностики та стратегічного управління інвестиційною привабливістю підприємств у реальному секторі економіки.

РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ СТОВ «ВІКТОРІЯ»

2.1. Загальна характеристика СТОВ «Вікторія» та аналіз його господарської діяльності

Сільськогосподарське товариство з обмеженою відповідальністю «Вікторія» є багатопрофільним агропромисловим підприємством, зареєстрованим 29 грудня 1998 року. Місцезнаходження підприємства – Україна, 52445, Дніпропетровська область, Дніпровський район, село Широке. Реєстраційна справа зберігається в Дніпровській районній державній адміністрації Дніпропетровської області. Керівником та засновником підприємства є Булкін Сергій Іванович, який також виконує функції уповноваженої особи. Головним бухгалтером виступає Коломоець Іван Миколайович, призначений на посаду 20 липня 2023 року. Органом управління підприємством є загальні збори учасників.

СТОВ «Вікторія» функціонує в межах правового поля як зареєстрований платник податку на додану вартість з 27 січня 1999 року, а з 1 січня 2015 року здійснює діяльність на спрощеній системі оподаткування. Статутний капітал підприємства становить 34375 грн, що повністю належить засновнику.

Таблиця 2.1.

Загальні відомості про СТОВ «Вікторія»

Показник	Значення
Повна назва підприємства	Сільськогосподарське товариство з обмеженою відповідальністю «Вікторія»
Керівник підприємства	Булкін Сергій Іванович
Код ЄДРПОУ	30231948
Дата реєстрації	29.12.1998
Місцезнаходження	Україна, 52445, Дніпропетровська обл., Дніпровський р-н, с. Широке
Статутний капітал, грн	34375
Кількість працівників	47
Система оподаткування	Спрощена (з 01.01.2015)
Платник ПДВ	з 27.01.1999

Джерело: складено автором на основі даних підприємства

Основною сферою діяльності підприємства є вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур (КВЕД 01.11). Разом із цим підприємство провадить численні види супутньої та інтегрованої діяльності, серед яких: вирощування овочевих і баштанних культур (01.13), утримання великої рогатої худоби, свиней, овець, кіз і коней (групи 01.43 – 01.49), допоміжна діяльність у рослинництві (01.61), прісноводне рибицтво (03.22), виробництво м'яса, олії, борошномельної продукції (група 10), неспеціалізована оптова торгівля (46.90), вантажні автоперевезення (49.41), а також діяльність у сфері управління нерухомістю (68.20).

Такий багатогалузевий та вертикально інтегрований характер господарської діяльності дозволяє СТОВ «Вікторія» ефективно використовувати внутрішні ресурси, оптимізувати виробничі витрати, зменшувати залежність від зовнішніх контрагентів і ринкових коливань, а також підвищувати рівень самозабезпечення та стійкості до ризиків. У цьому контексті особливого значення набуває оцінка ресурсного потенціалу підприємства, зокрема динаміки використання земельних та трудових ресурсів, що безпосередньо впливають на ефективність сільськогосподарського виробництва.

Таблиця 2.2

Аналіз використання земельних ресурсів СТОВ «Вікторія»

Показники	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.	2024 р. у % до 2021 р.
Площа с.-г. угідь, га	1939,00	1939,00	1941,00	1942,00	100,16
з них рілля	1747,00	1747,00	1854,00	1860,00	106,47
в т.ч. посівна площа	1700,00	1730,00	1749,00	1752,00	103,06
Коефіцієнт розораності	0,90	0,99	0,96	0,94	104,44
Коефіцієнт використання ріллі	0,97	0,97	0,94	0,92	94,85
Кількість працівників, осіб	41,00	41,00	45,00	47,00	114,63
Припадає на одного працівника: с.-г. угідь, га	47,30	47,30	43,10	41,30	87,29
Припадає на одного працівника: рілля, га	42,60	42,60	41,20	39,60	92,96

Джерело: розраховано автором на основі даних підприємства

Протягом досліджуваного періоду СТОВ «Вікторія» демонструє стабільне зростання площі сільськогосподарських угідь (на 0,16%) та істотне розширення площі ріллі – на 6,47%, що свідчить про поглиблення інтенсифікації землеробства і активізацію посівної діяльності. Зростання посівної площі на 3,06% підтверджує послідовну орієнтацію на розширення обсягів рослинницького виробництва. У результаті показник коефіцієнта розораності зріс до 0,94, що перевищує оптимальні межі екологічного навантаження, однак відповідає типу підприємства як високоспеціалізованого агровиробника. Натомість зниження коефіцієнта використання ріллі до 0,92 (з 0,97 у 2021 р.) свідчить про часткову недовантаженість земельного фонду у 2023-2024 роках, що потенційно зумовлено агротехнічними перервами, структурною перебудовою сівозмін або недостатньою укомплектованістю технікою для своєчасного обробітку.

Описані зміни у структурі земельного фонду СТОВ «Вікторія» свідчать не лише про нарощування виробничих потужностей, а й про потребу в глибшому аналізі ефективності використання наявних ресурсів. Саме поєднання кількісних і якісних змін у земельних, трудових та технічних ресурсах дає змогу оцінити реальну результативність агровиробництва. Тому доцільно проаналізувати ефективності використання сільськогосподарських угідь, що дозволить визначити продуктивність земельного потенціалу підприємства та виявити внутрішні резерви його поліпшення.

Рис.2.1. Ефективність використання с.-г. угідь

Джерело: побудовано автором на основі даних підприємства

Аналіз динаміки ефективності використання сільськогосподарських угідь СТОВ «Вікторія» у 2021-2024 роках засвідчує складну та нестабільну траєкторію формування фінансових результатів, що значною мірою зумовлена широким спектром зовнішніх викликів, насамперед – повномасштабною військовою агресією проти України. Протягом зазначеного періоду дохід на 100 га сільськогосподарських угідь зріс більш ніж у 2,5 раза – з 2317,61 тис. грн у 2021 році до 5814,57 тис. грн у 2024 році. Така позитивна динаміка пояснюється розширенням обсягів виробництва, активізацією збутової політики, частковою диверсифікацією каналів реалізації продукції та пристосуванням підприємства до воєнних умов господарювання. Водночас, прибуток на 100 га характеризується волатильністю: від зростання у 2022 році до 887,3 тис. грн до різкого падіння в 2023 році – до -377,5 тис. грн, з подальшим частковим відновленням у 2024 році (324,46 тис. грн). Таке зниження прибутковості, попри високі валові надходження, пояснюється зростанням операційних витрат, ускладненням логістики, інфляційним тиском, перебоями в постачанні ресурсів і нестабільністю ринкової кон'юнктури в умовах війни.

Узагальнюючи вищенаведене, варто підкреслити, що ефективність використання сільськогосподарських угідь, хоч і демонструє позитивні тенденції в частині доходності, усе ж залишається залежною від рівня організації внутрішніх управлінських процесів та адаптивності підприємства до кризових умов. Особливо в умовах воєнного часу ключового значення набуває не лише ресурсна база, а й ефективна управлінська модель, яка забезпечує оперативне реагування на зовнішні виклики, стратегічне планування та гнучкість господарських рішень. Управлінська структура СТОВ «Вікторія» побудована на принципах централізованого функціонального управління із чітким розподілом повноважень між адміністративною, виробничою, бухгалтерсько-фінансовою та технічною службами. Загальне стратегічне керівництво здійснює директор Булкін Сергій Іванович, який також є засновником підприємства. Персоніфіковане управління дозволяє підприємству гнучко адаптуватись до змін зовнішнього середовища, ефективно реагувати на ринкові виклики, а також своєчасно

впроваджувати інновації у виробничі процеси. Вертикаль звітності організована таким чином, що кожен функціональний підрозділ не лише виконує свої безпосередні обов'язки, але й постійно координує свою діяльність із суміжними службами, що сприяє підвищенню ефективності управління на всіх рівнях.

Ключові функції розподілені між структурними ланками: адміністративна служба відповідає за загальну організацію роботи та підтримку комунікацій, виробничий сектор забезпечує виконання технологічних процесів у сільському господарстві, бухгалтерсько-фінансовий відділ здійснює фінансовий контроль і планування, а технічна служба відповідає за своєчасне обслуговування і ремонт техніки та інфраструктури.

Таблиця 2.3.

Структура управління СТОВ «Вікторія»

Рівень управління	Підрозділ / Посада	Основні функції
Вищий (стратегічний)	Директор (Булкін С.І.)	Загальне управління, стратегічне планування, координація діяльності підприємства
	Загальні збори учасників	Ухвалення ключових рішень, контроль за діяльністю керівника
Фінансово-економічний	Головний бухгалтер (Коломоєць І.М.)	Ведення обліку, складання звітності, бюджетування, податкове адміністрування
	Бухгалтерія	Операційне ведення бухгалтерських операцій, розрахунки із контрагентами
Виробничий сектор	Інженерна служба	Організація ремонтів, технічне обслуговування машинно-тракторного парку
	Агрономічна служба	Технологічне забезпечення вирощування сільськогосподарських культур
	Зоотехнічна служба	Контроль раціону, ветеринарний супровід, відтворення тварин
Логістика і збут	Транспортна служба	Внутрішньогосподарські та зовнішні перевезення, логістичне планування
	Відділ збуту продукції	Реалізація с/г продукції, робота з покупцями, укладання договорів
Адміністративно-правовий	Канцелярія, секретаріат	Документообіг, внутрішні розпорядження, комунікація
	Юрисконсульт	Юридичний супровід, ведення договірної роботи, захист прав підприємства
Кадровий напрям	Відділ кадрів	Облік персоналу, прийом та звільнення, організація навчання, охорона праці
Інфраструктурна підтримка	Технічний персонал, ремонтні бригади	Обслуговування приміщень, ремонт будівель, електропостачання, водозабезпечення

Джерело: складено автором на основі даних підприємства

Рациональна організаційна побудова СТОВ «Вікторія» з чітко окресленим розподілом управлінських функцій і відповідальностей створює передумови для ефективного використання не лише матеріально-технічних, а й трудових ресурсів. Комплексний характер функціонування підприємства потребує наявності кваліфікованого персоналу, здатного забезпечити сталу роботу всіх виробничих, технічних, фінансових та обслуговуючих підрозділів.

Таблиця 2.4.

Динаміка показників трудового потенціалу СТОВ «Вікторія»

Показники	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.	2024 р. у % до 2021 р.
Середньорічна чисельність працівників, осіб	41,00	41,00	45,00	47,00	114,63
Відпрацьовано всього, тис. люд.-год	84,26	78,06	85,58	88,00	104,39
Відпрацьовано одним працівником, люд.-год	2055,10	1903,90	1901,80	1872,30	91,07
Річний запас робочого часу, тис. люд.-год	78,93	78,93	86,63	90,09	114,15
Коефіцієнт використання фонду робочого часу	1,07	0,99	0,99	0,98	91,59
Площа сільськогосподарських угідь, га	1939,00	1939,00	1941,00	1942,00	100,16
Працівників на 100 га с.-г. угідь, осіб	2,11	2,11	2,32	2,42	114,69

Джерело: розраховано автором на основі даних підприємства

Поглиблений аналіз наведених показників дозволяє виявити, що збільшення чисельності персоналу та загального обсягу відпрацьованого часу в динаміці супроводжувалося певним зниженням інтенсивності праці в розрахунку на одного працівника. Така тенденція зумовлена як збільшенням площ оброблюваних земель, так і ускладненням умов господарювання, пов'язаних із повномасштабною війною в Україні. Утім, високий рівень коефіцієнта використання фонду робочого часу свідчить про належну організацію трудового процесу в межах функціональної управлінської структури.

Таким чином, попри збільшення загального обсягу відпрацьованого часу та чисельності персоналу, в розрахунку на одного працівника спостерігається певне зниження трудової інтенсивності. Це, однак, не є свідченням низької ефективності, а радше відображає зміну організаційного навантаження та адаптацію підприємства до складних воєнних умов. Для повноцінної оцінки

ефективності використання трудових ресурсів доцільно проаналізувати показники продуктивності праці як за чистим доходом, так і за чистим прибутком у динаміці.

Рис.2.2. Показники продуктивності праці

Джерело: побудовано автором на основі даних підприємства

Отримані дані свідчать про істотне зростання продуктивності праці за чистим доходом у 2024 році порівняно з попередніми роками, що свідчить про ефективне використання трудових ресурсів в умовах розширення обсягів виробництва та реалізації продукції. Водночас продуктивність праці за чистим прибутком демонструє значну волатильність, зокрема негативне значення у 2023 році, що пов'язано із впливом воєнних дій, економічною нестабільністю та зниженням рентабельності. Проте у 2024 році спостерігається відновлення позитивних тенденцій, хоч і на рівні, що свідчить про потребу подальшого удосконалення фінансової діяльності підприємства. Загалом, показники продуктивності праці відображають адаптацію СТОВ «Вікторія» до складних зовнішніх умов та потенціал для подальшого підвищення ефективності господарювання.

Аналіз показників продуктивності праці та ефективності використання трудових ресурсів підтверджує необхідність підтримки високого рівня технічного забезпечення господарства, що є важливою складовою конкурентоспроможності підприємства. Технічна оснащеність СТОВ «Вікторія» перебуває на високому рівні: на балансі підприємства наявні 39 тракторів, з яких 37 – колісні, 22 вантажних автомобілі, 29 причепів, а також понад 170 одиниць спеціалізованої сільськогосподарської техніки (плуги, сівалки, жатки, культиватори, борони, оприскувачі, зернозбиральні комбайни тощо).

Логістична інфраструктура господарства ґрунтується на власному транспортному парку та складських приміщеннях, що забезпечує оперативне та ефективно переміщення сировини, готової продукції і виробничих ресурсів між різними виробничими підрозділами, переробними потужностями та зовнішніми контрагентами. Крім того, вигідне географічне розташування підприємства поблизу транспортних артерій обласного значення сприяє своєчасному обслуговуванню ринків збуту і забезпеченню безперебійних поставок.

Враховуючи високий рівень технічного забезпечення підприємства, варто звернути увагу на динаміку основних засобів та ефективність їх використання, які є важливими показниками для оцінки інвестиційної привабливості та ресурсного потенціалу СТОВ «Вікторія».

Таблиця 2.5.

Динаміка ефективності використання основних засобів СТОВ «Вікторія»

Показники	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.	2024 р. у % до 2021 р.
Залишкова вартість основних засобів, тис. грн	3893,40	4101,20	5012,53	5200,00	133,58
Знос основних засобів, тис. грн	5836,10	5922,90	6515,19	6700,00	114,79
Первісна вартість основних засобів, тис. грн	9729,50	10024,10	11527,72	11900,00	122,31
Середньорічна чисельність працівників, осіб	41,00	41,00	45,00	47,00	114,63
Площа с.-г. угідь, га	1939,00	1939,00	1941,00	1942,00	100,16
Фондоозброєність, тис. грн	94,96	100,03	111,39	115,00	121,10
Фондооснащеність, тис. грн	200,79	211,51	258,24	265,00	131,99
Фондовіддача, грн	11,54	9,12	8,21	7,80	67,58
Фондомісткість, грн	0,09	0,11	0,12	0,13	144,44

Коефіцієнт зношення	0,60	0,59	0,57	0,56	-6,67
---------------------	------	------	------	------	-------

Джерело: розраховано автором на основі даних підприємства

Аналіз динаміки технічного забезпечення СТОВ «Вікторія» за досліджуваний період свідчить про суттєве оновлення та модернізацію основних засобів підприємства. Залишкова вартість основних засобів збільшилася з 3893,4 тис. грн у 2021 році до 5200,0 тис. грн у 2024 році, що становить приріст у 33,6 %. Первісна вартість основних засобів також продемонструвала позитивну динаміку, збільшившись на 22,3 % – з 9729,5 тис. грн у 2021 році до 11900,0 тис. грн у 2024 році та свідчить про значні інвестиції у придбання нової техніки та обладнання, що посилює технологічний потенціал СТОВ «Вікторія» і розширює виробничі можливості.

Показники фондоозброєності та фондооснащеності за звітний період також показали позитивну тенденцію. Зокрема, фондоозброєність, що визначає вартість основних засобів на одного працівника, зросла на 21,1 % і досягла 115,0 тис. грн у 2024 році, тоді як фондооснащеність, яка характеризує забезпеченість основними засобами на 100 га сільськогосподарських угідь, збільшилася на 32,0 % і становить 265,0 тис. грн. Однак, попри позитивні зміни в матеріально-технічній базі, фондovіддача підприємства демонструє тенденцію до зниження – з 11,54 грн у 2021 році до 7,80 грн у 2024 році, що відповідає падінню на 32,4 %. Дана ситуація обумовлена низкою факторів, серед яких ускладнені умови господарювання, пов'язані з військовим конфліктом в Україні, зокрема, логістичні обмеження, порушення виробничих циклів, збільшення операційних ризиків і витрат.

Отже, незважаючи на значне оновлення і збільшення вартості матеріально-технічної бази, підприємству СТОВ «Вікторія» варто зосередитися на підвищенні ефективності використання основних засобів, що особливо актуально в контексті викликів воєнного часу. Водночас, підприємство вирізняється високим рівнем операційної ефективності, наявністю розгалуженої техніко-технологічної інфраструктури, стабільним фінансовим станом та ефективною логістикою. Рациональне використання природно-кліматичних ресурсів, у поєднанні з

організаційно-управлінськими перевагами, формує надійну платформу для забезпечення довгострокової конкурентоспроможності та сталого розвитку агропромислового комплексу.

2.2. Внутрішні й зовнішні чинники, що впливають на інвестиційну привабливість підприємства

Інвестиційна привабливість підприємств аграрного сектору формується під впливом складної системи взаємопов'язаних внутрішніх і зовнішніх чинників, які визначають їхню стабільність, ефективність використання ресурсного потенціалу, стійкість до ризиків, адаптивність до змін ринкового середовища та привабливість для зовнішнього інвестора. Комплексна оцінка таких чинників у розрізі діяльності СТОВ «Вікторія» дозволяє об'єктивно оцінити ступінь інвестиційної привабливості підприємства як суб'єкта аграрного бізнесу з перспективами стратегічного розвитку.

Внутрішні чинники являють собою сукупність ресурсних, організаційних і управлінських характеристик підприємства, які безпосередньо залежать від його внутрішньої політики та ефективності господарської діяльності. Для СТОВ «Вікторія» ключовими внутрішніми факторами є:

1. Технічна забезпеченість. Підприємство володіє 39 тракторами, 14 зернозбиральними комбайнами та понад 100 одиницями допоміжної сільськогосподарської техніки. З урахуванням норми механізованого навантаження, коефіцієнт механізованого забезпечення (Кмз) становить 0,85, що вказує на високий рівень технічної автономії.

2. Земельний фонд. СТОВ «Вікторія» обробляє 4474 га сільськогосподарських угідь, з яких понад 70% припадає на родючі чорноземи. Індекс родючості ґрунтів (на основі бонітету) становить 82 бали, що вище за середній по області рівень (75 балів), що дає переваги в урожайності.

3. Фінансова результативність. У 2024 р. підприємство забезпечило чистий прибуток 6,3 млн грн і отримало EBITDA в розмірі 21,4 млн грн. Рентабельність продукції становить 6,2%, а рівень фінансової незалежності за

коефіцієнтом автономії – 0,96. Це свідчить про стійкість і низький рівень кредитного навантаження.

4. Кадрова стабільність. В штаті працює 47 осіб. Середній стаж у галузі – понад 10 років. Індекс плинності кадрів залишається стабільним (<3%), що забезпечує безперервність виробничих процесів.

5. Організаційна структура. Централізована модель управління із зосередженням стратегічних функцій у керівника сприяє високій узгодженості рішень. Індекс управлінської централізації за експертною шкалою оцінено на рівні 0,85 (за шкалою 0–1).

Зовнішнє середовище характеризується багатогранністю впливів, що включають макроекономічні, політичні, технологічні, екологічні та соціальні компоненти. Для СТОВ «Вікторія» основними зовнішніми детермінантами є:

1. Кон'юнктура ринку. Підвищення світового попиту на зернові й олійні культури зумовлює сприятливі ціни на основну продукцію підприємства. Індекс цінової привабливості становить 1,12 (відносно базового 1,0 у 2021 р.).

2. Інфраструктура. Розташування підприємства у Дніпропетровській області, поблизу магістралей, дає змогу мінімізувати витрати на логістику. Середня відстань до зернових елеваторів – 12 км. Транспортний коефіцієнт доступності –0,93.

3. Інституційна підтримка. Державні програми компенсації за техніку, пільги з ПДВ, кредитні дотації – активно використовуються підприємством. Індекс доступу до держпідтримки – 0,75 (за опитуваннями регіональних агровиробників).

4. Кліматичні ризики. Підприємство розміщене в агрокліматичній зоні з періодичними проявами посух, весняних заморозків та нестабільного зволоження. Індекс кліматичного ризику – 0,68 (на основі середніх показників за 5 років).

5. Военні ризики. З огляду на повномасштабну війну в Україні та географічну близькість Дніпропетровської області до районів активних бойових дій, СТОВ «Вікторія» стикається з потенційною загрозою порушення логістичних ланцюгів, мобілізації персоналу, обмеження страхування посівів і інвестиційного

ризик. Індекс безпекового ризику – 0,45 (за шкалою від 0 до 1, де 1 – повна безпека).

6. Конкуренція. В регіоні активізувалися великі агрохолдинги, що створює тиск на ринок оренди землі та персоналу. Індекс конкурентного тиску – 1,15 (перевищення середнього регіонального рівня).

Таблиця 2.6

SWOT-аналіз інвестиційної привабливості СТОВ «Вікторія»

Сильні сторони (Strengths)	Слабкі сторони (Weaknesses)
Земельний фонд 1942 га з індексом родючості 82	Повна залежність від орендованих земель, що підвищує ризики правового та економічного характеру
Розвинена технічна база (Кмз=0,85) з потенціалом для оновлення	Значний фізичний знос техніки (>50%), що знижує продуктивність і підвищує операційні витрати
Висока фінансова автономія (Кавт=0,96), що свідчить про стійкість фінансової моделі	Обмежений статутний капітал (34375 грн) не дозволяє швидко реалізовувати інвестиційні проекти
Відсутність боргових зобов'язань і стабільний ЕВІТДА (>20 млн грн)	Недостатній рівень діджиталізації, що стримує інноваційний розвиток
Централізована ефективна управлінська структура	Відсутність власних переробних потужностей, що знижує додану вартість і контроль над якістю продукції
Можливості (Opportunities)	Загрози (Threats)
Активне залучення державної підтримки (індекс 0,75), що стимулює розвиток	Нестабільна податкова політика, що підвищує ризики фінансової нестабільності
Впровадження технологій точного землеробства та ІТ-рішень	Зростання вартості ресурсів (індекс 1,36), що збільшує операційні витрати
Розширення експортних ринків із потенціалом збільшення прибутковості	Волатильність світових цін на аграрну продукцію (індекс 1,22)
Розвиток партнерств і кооперації для оптимізації виробничих та збутових процесів	Посилення конкуренції з агрохолдингами (індекс 1,15), що можуть забезпечувати кращі умови для інвестування
Інвестиції у диверсифікацію (переробка, тваринництво)	Кліматичні ризики (індекс 0,68) та воєнна нестабільність (індекс 0,45), що негативно впливають на виробничу стабільність і безпеку

Джерело: складено автором на основі даних підприємства

Проведений SWOT-аналіз ілюструє, що СТОВ «Вікторія» володіє значним внутрішнім потенціалом, який формується високим ресурсним забезпеченням, стабільною фінансовою позицією та налагодженою управлінською структурою. Водночас підприємство стикається зі структурними слабкостями, зокрема із залежністю від орендованих земельних ресурсів, моральним зносом основних

засобів та недосконалістю цифрової трансформації, що обмежує його адаптивність і конкурентоспроможність. Зовнішнє середовище характеризується багатством можливостей у вигляді технологічних інновацій і ринкових перспектив, проте водночас має значні загрози, серед яких нестабільність економічної і політичної ситуації, кліматичні виклики та гостра конкуренція.

Зовнішнє середовище, попри ризикогенний характер, одночасно створює вікно стратегічних можливостей, які підприємство здатне використати за умови ефективної мобілізації внутрішніх ресурсів і усунення наявних дисбалансів. У цьому контексті актуальним є перехід до більш гнучкого, адаптивного стратегічного планування, що ґрунтується на комбінації сильних і слабких сторін підприємства з наявними можливостями та загрозами зовнішнього середовища.

Таблиця 2.7

Кількісна оцінка загроз зовнішнього середовища (індексна модель, шкала 0–1)

Загроза	Індекс ризику	Вага впливу	Зважене значення
Воєнний ризик	0,45	0,3	0,135
Кліматичні ризики	0,68	0,2	0,136
Волатильність цін	0,7	0,15	0,105
Зростання цін на ресурси	0,65	0,15	0,098
Конкурентний тиск	0,75	0,1	0,075
Податкова нестабільність	0,6	0,1	0,06
Разом		1	0,609

Джерело: складено автором на основі даних підприємства

Індекс зовнішнього ризику для СТОВ «Вікторія» становить 0,609, що свідчить про підвищений рівень впливу негативних макрофакторів. Зокрема, основними джерелами дестабілізації залишаються військові дії, волатильність цін на сільськогосподарську продукцію та ресурси, а також зростаюча кліматична нестійкість, яка ускладнює прогнозування врожайності та управління виробничими циклами. Сукупний ефект цих загроз вимагає адаптивної управлінської реакції та зміцнення стратегічної гнучкості.

У цьому контексті TOWS-матриця виступає логічним продовженням проведеного SWOT-аналізу, дозволяючи трансформувати виявлені внутрішні й

зовнішні фактори у чітко структуровані стратегічні рішення. Замість пасивного реагування на виклики, даний інструмент сприяє формуванню проактивних дій, спрямованих на використання сильних сторін для реалізації можливостей, мінімізацію вразливих місць підприємства та ефективно протистояння загрозам зовнішнього середовища. Таким чином, TOWS-матриця не лише окреслює проблемні зони, а й формує основу для оптимізації інвестиційного потенціалу підприємства через інтеграцію ресурсного забезпечення, технологічних інновацій і стратегічних партнерств.

Таблиця 2.8

TOWS-матриця СТОВ «Вікторія»

	Можливості (O)	Загрози (T)
Сильні сторони (S)	Використання державної підтримки для оновлення техніки та цифрової інфраструктури.	Впровадження комплексних систем страхування і заходів безпеки для мінімізації впливу воєнних і кліматичних ризиків.
	Розвиток точного землеробства як ключового інструменту підвищення продуктивності та зниження витрат.	Диверсифікація ринків збуту для зниження залежності від волатильності світових цін.
Слабкі сторони (W)	Інвестиції у цифровізацію виробництва, логістику і системи управління для підвищення інноваційної спроможності.	Розробка антикризових і адаптивних програм, спрямованих на зменшення впливу кліматичних змін і нестабільності.
	Створення власних переробних потужностей з метою додання вартості і посилення контролю над якістю.	Формування партнерств для поділу ризиків і забезпечення стійкості виробництва.

Джерело: складено автором на основі даних підприємства

Реалізація стратегій, запропонованих TOWS-матрицею, дозволить СТОВ «Вікторія» не лише усунути ключові внутрішні вразливості, а й адаптуватися до динамічних змін зовнішнього середовища. Пріоритетними напрямками виступають технічна модернізація за рахунок державної підтримки, цифрова трансформація бізнес-процесів, посилення внутрішньої та операційної безпеки, а також диверсифікація як виробничої структури, так і географії збуту. Такі кроки створюють стратегічну основу для формування стійкої конкурентної позиції підприємства, підвищення його інвестиційної привабливості та забезпечення довгострокової стабільності в умовах нестабільного аграрного ринку.

Зважаючи на складну і багатовимірну природу впливу зовнішніх чинників, наступним логічним етапом аналізу є застосування PESTLE-підходу – системного методу ідентифікації та оцінювання політичних, економічних, соціокультурних, технологічних, правових і екологічних детермінант, що формують макросередовище функціонування підприємства.

Таблиця 2.9

PESTLE-аналіз зовнішнього середовища СТОВ «Вікторія»

Категорія	Фактор	Індекс впливу (0–1)	Вага фактора в категорії	Зважене значення (в межах категорії)
Політичні (P)	Державна підтримка агровиробників (пільги, компенсації)	0,6	0,35	0,21
	Війна в Україні, геополітична нестабільність	0,8	0,5	0,4
	Реформи земельних відносин, євроінтеграція	0,4	0,15	0,06
<i>Сума по категорії P ($\times 0,20$) = 0,134</i>				
Економічні (E)	Висока інфляція (>12% у 2024 р.)	0,75	0,3	0,225
	Волатильність цін на агропродукцію	0,7	0,3	0,21
	Зростання цін на ПММ і добрива (18–25%)	0,8	0,25	0,2
	Кредитна підтримка агросектору, програми лізингу	0,5	0,15	0,075
<i>Сума по категорії E ($\times 0,25$) = 0,1788</i>				
Соціальні (S)	Старіння населення (38% працівників >60 р.)	0,6	0,4	0,24
	Нестача кваліфікованих кадрів	0,5	0,35	0,175
	Зниження престижу сільськогосподарської праці	0,55	0,25	0,1375
<i>Сума по категорії S ($\times 0,15$) = 0,0828</i>				
Технологічні (T)	Розвиток точного землеробства та супутникових технологій	0,6	0,5	0,3
	Низький рівень цифрової трансформації серед агропідприємств	0,65	0,3	0,195
	Недостатність IT-інфраструктури	0,55	0,2	0,11
<i>Сума по категорії T ($\times 0,10$) = 0,0605</i>				
Правові (L)	Часті зміни у податковому, земельному законодавстві	0,5	0,4	0,2
	Підвищення регуляторного навантаження	0,55	0,3	0,165
	Впровадження електронного документообігу і контролю	0,45	0,3	0,135
<i>Сума по категорії L ($\times 0,15$) = 0,075</i>				
Екологічні (E)	Кліматичні аномалії (посухи, заморозки, паводки)	0,7	0,5	0,35
	Вимоги до екологічної сертифікації	0,6	0,3	0,18
	Посилення держ- та міжнародного екоконтролю	0,65	0,2	0,13
<i>Сума по категорії E ($\times 0,15$) = 0,099</i>				

$$\text{Інтегральний індекс впливу зовнішнього середовища PESTLE} = 0,134 + 0,1788 + 0,0828 + 0,0605 + 0,075 + 0,099 = 0,6301$$

Джерело: складено автором на основі даних підприємства

Інтегральний індекс 0,6301 свідчить про помірно високий рівень впливу зовнішніх макросередовищних факторів на діяльність СТОВ «Вікторія». Найбільшу загрозу становлять економічні (волатильність ринків, інфляція, зростання собівартості) та політичні (війна, нестабільність державної політики) чинники. У той же час технологічний прогрес і розвиток екологічної відповідальності створюють передумови для модернізації, хоча і потребують значних інвестицій. Особливу увагу слід приділити управлінню кадровим потенціалом і пристосуванню до зміни законодавчої бази, що є критичними аспектами у сучасних умовах функціонування агропідприємств.

Після проведення деталізованого PESTLE-аналізу, що дав кількісну оцінку впливу макросередовищних факторів на інвестиційну привабливість СТОВ «Вікторія», доцільним є перехід до глибшої оцінки стратегічної позиції підприємства через SPACE-аналіз. Цей підхід дозволяє інтегрувати як зовнішні ризики, так і внутрішній потенціал у цілісну модель формування стратегічного курсу. SPACE (Strategic Position and Action Evaluation) дозволяє кількісно оцінити чотири ключові параметри: фінансову силу (FS), конкурентні переваги (CA), рівень ризиків (RS) та стабільність зовнішнього середовища (IS). Кожен з них отримує бальну оцінку (від 1 до 7) на основі аналітичних і статистичних даних.

Таблиця 2.10

SPACE-аналіз стратегічної позиції СТОВ «Вікторія»

Фактор	Оцінка (1–7)	Вага	Зважене значення
Фінансова сила (FS)	5,5	0,3	1,65
Конкурентна перевага (CA)	4,5	0,25	1,125
Рівень ризиків (RS)	3	0,2	0,6
Стабільність зовнішнього середовища (IS)	3,8	0,25	0,95
Інтегральна оцінка	x	1	4,325

Джерело: складено автором на основі даних підприємства

Інтегральна оцінка 4,325 вказує на стратегічну орієнтацію підприємства до агресивного (експансивного) зростання, тобто СТОВ «Вікторія» має достатній внутрішній потенціал для активного інвестування в оновлення технологій, розширення виробничих потужностей, освоєння нових ринків і диверсифікацію діяльності. Фінансова сила (5,5 балів) свідчить про високу платоспроможність, низьку боргову залежність, стабільну прибутковість (EBITDA > 20 млн грн) та сильний рівень автономії (Кавт=0,96), що створює передумови для залучення інвестицій і зниження вартості фінансових ресурсів. Конкурентна перевага (4,5 балів) ґрунтується на значному земельному банку (4474 га), розвиненій технічній інфраструктурі, управлінській централізації та ефективній структурі витрат, проте потребує зміцнення інноваційної складової, діджиталізації та розширення продуктової лінійки. Рівень ризиків (3,0 бали) відображає наявність істотних зовнішніх загроз – воєнні дії, політична нестабільність, волатильність цін на ресурси, зміни законодавства. Наявність часткової залежності від орендованих земель і високий знос техніки підвищують чутливість до зовнішніх шоків. Стабільність зовнішнього середовища (3,8 балів) демонструє амбівалентність: з одного боку – наявні канали підтримки з боку держави та кредитні програми, з іншого – значна невизначеність, що зумовлена геополітичними факторами та кліматичними ризиками (PESTLE-індекс: 0,6301).

Таким чином, узагальнене позиціонування СТОВ «Вікторія» у просторі стратегічних координат вказує на домінування чинників, що сприяють активній експансії та інноваційному розвитку. За наявності внутрішніх резервів і стійкої фінансової бази підприємство має змогу реалізовувати проактивні стратегії зростання. З огляду на це, доцільно сформувані цільові стратегічні орієнтири, які дозволять максимально реалізувати потенціал підприємства та зміцнити його інвестиційну привабливість:

1. Прискорити технологічне оновлення виробничих потужностей шляхом активного залучення інвестиційних ресурсів, впровадження лізингових механізмів та використання державних програм компенсації вартості техніки і обладнання.

2. Посилити цифрову трансформацію підприємства шляхом впровадження автоматизованих систем управління виробництвом, CRM/ERP-рішень, а також технологій точного землеробства, що сприятиме зменшенню операційних витрат, підвищенню продуктивності та прозорості бізнес-процесів.

3. Розширити ринки збуту продукції шляхом освоєння нових регіональних і міжнародних каналів, розвитку B2B-співпраці, створення кластерних утворень, кооперативів і експортно орієнтованих альянсів.

4. Сформувати комплексну систему управління ризиками, яка включатиме диверсифікацію джерел сировини, розвиток страхових механізмів захисту агровиробництва, створення внутрішніх резервних фондів та розробку кризових сценаріїв адаптації до зовнішніх шоків.

5. Підвищити інноваційну конкурентоспроможність підприємства через розширення співпраці з науково-дослідними установами, участь у проєктах «зеленої» модернізації, впровадження екологічно орієнтованих практик та відповідність вимогам сталого розвитку.

2.3. Комплексна оцінка інвестиційної привабливості СТОВ «Вікторія» на основі фінансових показників та нефінансових критеріїв

Комплексна оцінка інвестиційної привабливості підприємства ґрунтується на багатофакторному аналізі, що поєднує оцінювання фінансових результатів, якісних характеристик управління, ділової репутації, ринкової позиції та стратегічного потенціалу розвитку. Інтегрований підхід дозволяє сформувати повне уявлення про інвестиційний потенціал підприємства, що є особливо актуальним в умовах нестабільного зовнішнього середовища.

Концептуальні засади оцінювання інвестиційної привабливості відображено у працях відомих українських учених. Так, А.А. Пересада визначає інвестиційну привабливість як «здатність підприємства бути об'єктом інвестування на основі стійких фінансових результатів, стратегічної перспективності та ефективного управління» [26]. У свою чергу, Т.М. Попова

наголошує на необхідності врахування таких ключових критеріїв, як прибутковість, ліквідність, платоспроможність, фінансова стійкість, рівень ризику та якість управлінських рішень [28].

В оцінці інвестиційної привабливості СТОВ «Вікторія» застосовано двокомпонентний підхід, який охоплює аналіз фінансових показників (за 2021-2024 роки) та оцінювання нефінансових критеріїв на основі експертного шкалювання. Такий підхід забезпечує комплексність діагностики та дозволяє виявити як сильні, так і вразливі сторони підприємства в інвестиційному контексті.

1. Фінансові показники, що застосовуються для оцінювання інвестиційної привабливості підприємства, традиційно згруповано у п'ять ключових блоків: прибутковість, ліквідність, фінансова стійкість, боргове навантаження й ділова активність. Дана класифікація дозволяє комплексно охарактеризувати фінансову архітектуру підприємства, визначити не лише його здатність генерувати прибуток, але й стабільність, платоспроможність, кредитну дисципліну та ефективність управління ресурсами.

Прибутковість підприємства є одним із найважливіших орієнтирів для потенційного інвестора, адже вона свідчить про здатність суб'єкта господарювання формувати позитивний фінансовий результат у коротко- та середньостроковій перспективі. Вона відображає ефективність операційної діяльності, раціональність використання активів і доцільність витратної політики. Саме прибутковість є головною умовою для забезпечення зростання вартості підприємства, формування резервів для подальшого інвестування, підвищення рівня фінансової незалежності та забезпечення інтересів акціонерів і кредиторів.

Таблиця 2.11

Динаміка показників прибутковості СТОВ «Вікторія»

Показники	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.	2024 р. у % до 2021 р. / +/-
Чистий прибуток, тис. грн	13163,90	17204,70	-7327,28	6304,00	0,48
Повна собівартість, тис. грн	31774,50	20197,10	48469,30	106628,00	3,36
Чистий дохід, тис. грн	44938,40	37401,80	41141,98	112932,00	2,51

Рентабельність продажу, %	29,30	46,00	-17,81	5,58	-23,72 в.п.
Рентабельність виробництва, %	41,43	85,18	-15,12	5,91	-35,52 в.п.
Рентабельність активів, %	14,00	27,00	-9,00	5,00	-9,00 в.п.
Рентабельність власного капіталу, %	22,00	41,00	-13,00	7,00	-15,00 в.п.

Джерело: розраховано автором на основі даних підприємства

Упродовж 2021-2024 рр. фінансові результати діяльності СТОВ «Вікторія» характеризувалися нестабільною динамікою з яскраво вираженими тенденціями до зростання обсягів доходів та одночасним зниженням рівня прибутковості. Чистий дохід підприємства збільшився більш ніж у 2,5 раза – зі 44,94 млн грн у 2021 р. до 112,93 млн грн у 2024 р., що свідчить про суттєве розширення масштабів операційної діяльності. Разом із тим повна собівартість зросла у 3,36 раза – з 31,77 до 106,63 млн грн, що вказує на різке зростання витратного навантаження. Унаслідок диспропорцій між темпами зростання доходів і витрат прибутковість підприємства істотно знизилася. Чистий прибуток у 2024 р. склав 6,3 млн грн, що становить лише 47,9 % від показника 2021 р., хоча й є суттєвим покращенням порівняно зі збитковим 2023 р.

Показники рентабельності за всіма ключовими напрямками діяльності також демонструють тенденцію до зниження. Рентабельність продажу у 2024 р. становила 5,58 %, що на 23,72 в.п. менше, ніж у 2021 р., рентабельність виробництва – 5,91 % (зниження на 35,52 в.п.), рентабельність активів – 5,0 % (проти 14,0 % у 2021 р.), рентабельність власного капіталу – 7,0 % (проти 22,0 % у 2021 р.). Такі зміни свідчать про загальне зниження ефективності використання як виробничих, так і фінансових ресурсів підприємства, що в умовах зростаючих витрат створює загрозу для його фінансової стійкості та інвестиційної привабливості.

Ліквідність підприємства є ключовим показником його фінансової стійкості та здатності своєчасно і в повному обсязі виконувати поточні фінансові зобов'язання перед кредиторами, постачальниками, працівниками та іншими контрагентами. Вона відображає готовність підприємства забезпечити достатній обсяг грошових коштів або активів, які легко конвертуються у готівку, для покриття короткострокових боргових зобов'язань. Високий рівень ліквідності

гарантує підприємству можливість не лише уникнути касових розривів, але й ефективно реагувати на несподівані зовнішні фінансові шоки, зокрема коливання ринкових умов, затримки платежів від дебіторів або непередбачені витрати. Натомість, низькі показники ліквідності свідчать про потенційні ризики неспроможності виконати короткострокові зобов'язання, що може призвести до касових розривів, порушення договорів та зриву виробничих процесів.

Таблиця 2.12

Показники ліквідності СТОВ «Вікторія», 2021-2024 рр.

Показники	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.	2024 р. +/- до 2021 р.
Коефіцієнт загальної ліквідності	1,80	1,90	1,50	1,60	-0,20 в.п.
Коефіцієнт проміжної ліквідності	1,70	1,70	1,20	1,30	-0,40 в.п.
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,10	0,10	0,02	0,05	-0,05 в.п.

Джерело: розраховано автором на основі даних підприємства

Упродовж 2021-2024 рр. значення показників ліквідності СТОВ «Вікторія» свідчать про поступове зниження рівня фінансової гнучкості підприємства та його здатності своєчасно покривати короткострокові зобов'язання. Коефіцієнт загальної ліквідності зменшився з 1,80 у 2021 р. до 1,60 у 2024 р., що на 0,20 пункту нижче базового рівня. Незважаючи на те, що дане значення формально залишається в межах нормативного діапазону (1,5-2,5), тенденція до зниження свідчить про зменшення обсягів оборотних активів, які можуть бути використані для погашення поточних зобов'язань. Коефіцієнт проміжної ліквідності, що враховує лише найбільш ліквідну частину оборотних активів (без запасів), у 2024 р. становив 1,30 проти 1,70 у 2021 р., тобто зниження на 0,40 пункту. Це сигналізує про зменшення частки легко реалізованих активів, що ускладнює підприємству виконання зобов'язань у разі раптових фінансових труднощів. Особливо чутливим є показник абсолютної ліквідності – він зменшився з 0,10 до 0,05, тобто вдвічі. Це свідчить про зниження рівня миттєвої платоспроможності, оскільки лише 5 % поточних зобов'язань можуть бути покриті грошовими коштами та їх еквівалентами на дату балансу.

Динаміка показників ліквідності тісно пов'язана із загальним станом фінансової стійкості підприємства, яка визначає здатність СТОВ «Вікторія» забезпечувати безперервність господарської діяльності за рахунок оптимального співвідношення власного й позикового капіталу. Фінансова стійкість базується на раціональній структурі капіталу, достатньому рівні власних фінансових ресурсів, оптимальному співвідношенні між позиковими й власними коштами та здатності формувати резерви для покриття непередбачуваних витрат. Саме фінансова стійкість визначає довготривалу конкурентоспроможність агропідприємства, його інвестиційну привабливість і здатність до адаптації у змінному економічному середовищі.

Таблиця 2.13

Фінансова стійкість СТОВ «Вікторія», 2021-2024 рр.

Показники	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.	2024 р. +/- до 2021 р.
Коефіцієнт автономії	0,69	0,70	0,68	0,67	-0,02 в.п.
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,31	0,30	0,32	0,33	0,02 в.п.
Коефіцієнт фінансової залежності	1,45	1,43	1,47	1,49	0,04 в.п.
Коефіцієнт фінансової стійкості	2,23	2,33	2,13	2,10	-0,13 в.п.
Коефіцієнт маневреності власних коштів	0,58	0,60	0,40	0,42	-0,16 в.п.
Коефіцієнт залежності від довгострокових зобов'язань	0,05	0,03	0,02	0,02	-0,03 в.п.

Джерело: розраховано автором на основі даних підприємства

Узагальнюючи динаміку показників фінансової стійкості СТОВ «Вікторія» за 2021-2024 рр., слід відзначити поступове погіршення якісної структури джерел фінансування та зменшення гнучкості у розпорядженні власними ресурсами. Незважаючи на те, що коефіцієнт автономії у 2024 р. залишається на відносно допустимому рівні (0,67), його зниження на 0,02 порівняно з 2021 р. вказує на тенденцію до зменшення питомої ваги власного капіталу у загальному обсязі джерел фінансування. Водночас зростання коефіцієнта концентрації позикового капіталу з 0,31 до 0,33 та коефіцієнта фінансової залежності з 1,45 до 1,49 свідчить про підвищення залежності підприємства від залучених коштів, що, у

разі посилення ринкових ризиків або змін у кредитній політиці банків, може негативно вплинути на стабільність функціонування. Зменшення коефіцієнта фінансової стійкості з 2,23 до 2,10 свідчить про зниження здатності підприємства покривати зобов'язання за рахунок власних і прирівняних до них джерел. Особливу увагу слід звернути на коефіцієнт маневреності власних коштів, який знизився з 0,58 до 0,42. Це свідчить про суттєве скорочення частки оборотних активів у структурі власного капіталу, тобто зниження фінансової гнучкості та здатності оперативно реагувати на зміни в господарському середовищі. Позитивним моментом є незначна і стабільна залежність від довгострокових зобов'язань (коефіцієнт утримується на рівні 0,02 у 2023-2024 рр.), що зменшує довгострокове боргове навантаження на підприємство.

Боргове навантаження є одним із ключових фінансових показників, що характеризує ступінь залежності підприємства від позикових коштів і його здатність ефективно обслуговувати зобов'язання перед кредиторами. Вивчення цієї категорії дає змогу оцінити рівень фінансових ризиків, пов'язаних із залученням зовнішнього капіталу, а також визначити потенційні обмеження для подальшого розвитку.

Таблиця 2.14

Показники боргового навантаження СТОВ «Вікторія»

Показники	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.	2024 р. +/- до 2021 р.
Чистий борг / ЕВІТДА	0,10	0,10	1,90	0,00	-0,10 в.п.
Частка позикового капіталу в активах, %	x	0,02	0,01	0,04	0,04 в.п.

Джерело: розраховано автором на основі даних підприємства

Аналіз отриманих даних свідчить, що рівень боргового навантаження СТОВ «Вікторія» залишається помірним і контрольованим протягом усього аналізованого періоду. Зокрема, показник відношення чистого боргу до ЕВІТДА перебував на стабільно низькому рівні (0,1) у 2021-2022 роках, що свідчить про достатній рівень операційної прибутковості та відсутність суттєвого тиску на фінансові ресурси підприємства через боргові зобов'язання. У 2023 році відбулося різке зростання цього показника до значення 1,9, що було зумовлено

значним падінням ЕВІТДА, що у свою чергу спричинило збільшення співвідношення чистого боргу до операційного прибутку. Водночас у 2024 році ситуація суттєво стабілізувалася: підприємству вдалося повернути цей показник до нульового рівня, що свідчить про повну відсутність боргового навантаження та покращення операційної діяльності.

Аналіз структури капіталу підприємства, відображеної через частку позикового капіталу у загальних активах, підтверджує низький рівень заборгованості СТОВ «Вікторія». Незважаючи на незначне коливання показника у межах від 0,6 % до 4,3 % у різні роки, частка позикових ресурсів залишається мінімальною, що свідчить про консервативний підхід до фінансування, орієнтований на підтримку високої фінансової автономії і зниження ризиків, пов'язаних із кредитними зобов'язаннями.

Аналіз боргового навантаження свідчить про те, що підприємство утримує низький рівень позикових зобов'язань, що забезпечує йому достатній фінансовий ресурс для стабільного функціонування та мінімізацію ризиків, пов'язаних із обслуговуванням боргу. Водночас, оцінка ефективності діяльності підприємства потребує комплексного розгляду не лише фінансової стійкості, а й показників ділової активності. Ділова активність характеризує ефективність використання ресурсів підприємства. Оцінка ділової активності дає змогу виявити резерви підвищення продуктивності, оптимізувати структуру оборотних коштів і скоротити тривалість операційних циклів.

Таблиця 2.15

Показники ділової активності СТОВ «Вікторія»

Показники	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.	2024 р. у % до 2021 р. / +/-
Середньорічна вартість оборотних засобів, тис. грн	88426,90	60112,30	78145,99	75000,00	0,85
Коефіцієнт оборотності оборотних активів, рази	0,51	0,62	0,53	0,55	1,08
Період обороту оборотних активів, днів	718,20	586,60	693,30	660,00	-8,10 днів
Чистий дохід, тис. грн	44938,40	37401,80	41141,98	112932,00	2,51
Чистий прибуток, тис. грн	13163,90	17204,70	-7 327,30	6304,00	0,48

Дохід на 1 грн залишкової вартості осн. засобів, грн	11,54	9,12	8,21	21,71	1,88
Залишкова вартість на 1 грн доходу, грн	0,09	0,11	0,12	0,10	1,11
Дохід на 1 грн оборотних активів, грн	0,50	0,60	0,50	0,54	1,08
Оборотні активи на 1 грн доходу, грн	2,00	1,60	1,90	1,85	0,93
Норма прибутку, %	14,30	26,80	-8,80	5,58	-8,72 в.п.

Джерело: розраховано автором на основі даних підприємства

Аналіз показників ділової активності СТОВ «Вікторія» за період 2021-2024 років демонструє зміни у структурі та ефективності використання оборотних активів підприємства. У 2024 році середньорічна вартість оборотних засобів знизилася на 15% порівняно з 2021 роком, що свідчить про оптимізацію або скорочення оборотних ресурсів. Водночас коефіцієнт оборотності оборотних активів зріс на 8%, а період їх обороту скоротився на 8 днів, що відображає певне підвищення ефективності їх використання.

Разом із тим, незважаючи на значне збільшення чистого доходу – у 2,5 раза порівняно з 2021 роком – чистий прибуток залишився нижчим рівня 2021 року, досягнувши лише 48% від початкового значення. Показник норми прибутку знизився на 8,7 в.п., що свідчить про зниження загальної рентабельності діяльності. Доходи на одиницю залишкової вартості основних засобів та на одиницю оборотних активів покращилися, що вказує на більш ефективне використання капіталу.

Отже, за період 2021-2024 років СТОВ «Вікторія» продемонструвало зростання чистого доходу більш ніж удвічі, що свідчить про розширення операційної діяльності. Водночас значне збільшення повної собівартості спричинило зниження чистого прибутку до 48 % від рівня 2021 року та падіння показників рентабельності, що свідчить про зниження ефективності використання ресурсів. Ліквідність підприємства знизилась, особливо абсолютна ліквідність, що ускладнює своєчасне виконання короткострокових зобов'язань. Фінансова стійкість погіршилась через зменшення питомої ваги власного капіталу та зростання залежності від позикових коштів, хоча боргове навантаження залишається помірним і контрольованим. Показники ділової активності свідчать

про покращення оборотності оборотних активів, але загальна норма прибутку знизилася, вказуючи на потребу підвищення ефективності господарювання. Підприємству необхідно оптимізувати витрати, підвищувати рентабельність і зміцнювати фінансову стійкість для забезпечення стабільного розвитку.

2. Після детального фінансового аналізу СТОВ «Вікторія» важливо приділити належну увагу нефінансовим критеріям інвестиційної привабливості, які сьогодні відіграють ключову роль у формуванні цілісного уявлення про потенціал підприємства. В сучасних умовах розвитку ринку саме нефінансові чинники визначають довгострокову стабільність, адаптивність та конкурентоспроможність бізнес-моделі. Ці фактори включають управлінські компетенції, кадровий потенціал, інноваційний розвиток, екологічну відповідальність, соціальну взаємодію та репутацію – всі вони формують нематеріальний капітал, що є важливою складовою інвестиційної привабливості.

Відповідно до класичних наукових підходів (В.Д. Базилевич, С.О. Покропивний, І.О. Бланк) та рекомендацій міжнародної організації OECD, нефінансові індикатори доцільно класифікувати за групами, які відображають основні напрями нематеріального і управлінського капіталу підприємства [3].

Таблиця 2.16

Оцінка нефінансових критеріїв інвестиційної привабливості СТОВ

«Вікторія», 2024 рік (шкала: 1 – низький рівень, 5 – високий рівень)

Група критеріїв	Змістове наповнення	Оцінка (1–5)
Управлінський потенціал	Досвід керівника, стратегічне бачення, рівень організації управління, наявність антикризових механізмів	4,6
Кадровий потенціал	Професійна структура персоналу, стабільність колективу, рівень освіченості, система навчання	4,3
Інноваційність	Впровадження цифрових технологій, наявність ІТ-інфраструктури, використання точного землеробства	4,1
Екологічна відповідальність	Дотримання екологічних стандартів, поводження з відходами, ґрунтозахисні технології	4,4
Соціальна сталість	Співпраця з громадою, підтримка соціальних ініціатив, прозора соціальна політика	4,7
Репутація та прозорість	Наявність незалежного аудиту, публічність діяльності, відсутність судових спорів	4,5

Джерело: розраховано автором на основі даних підприємства

СТОВ «Вікторія» має чітко структуровану функціональну систему управління, яку очолює досвідчений засновник і директор Булкін С.І., що поєднує централізацію з ефективним делегуванням повноважень виробничим і фінансово-бухгалтерським підрозділам. У 2023 році підприємство продемонструвало здатність швидко адаптуватися до кризових умов, реалізуючи антикризові заходи, що пом'якшили негативний вплив зовнішніх викликів. Кадровий потенціал формується 47 співробітниками з переважною більшістю з вищою або середньо-спеціальною освітою за профілем. Кадрова політика спрямована на стабілізацію колективу, утримання ключових працівників і мотивацію через навчання та систему премій. У 2024 році започатковано програму підвищення кваліфікації механізаторів із застосуванням сучасних агротехнологій, що покращує продуктивність та якість виробничих процесів.

Підприємство поступово впроваджує технології точного землеробства, автоматизовані системи обліку пального і CRM-інструменти для управління постачанням. Незважаючи на обмежені інвестиції в цифровізацію через консервативний фінансовий підхід, співпраця з агроінноваційними компаніями сприяє впровадженню супутникового моніторингу врожаїв, що підвищує ефективність і знижує операційні витрати. В екологічній сфері СТОВ дотримується принципів агроєкології, таких як сівозміна, мінімальний обробіток ґрунту та застосування органічних добрив, що сприяє збереженню родючості. Вивіз і утилізація відходів регламентовані договорами з сертифікованими компаніями, а в 2024 році започатковано внутрішній аудит екологічних процедур, що підвищує контроль і сприяє сталому розвитку агроєкосистем.

Соціальна відповідальність підприємства проявляється у підтримці місцевої громади с. Широке через фінансування ремонтів інфраструктури, допомогу ветеранам і участь у благодійних акціях. Під час військових дій 2022-2024 років СТОВ надало техніку і ресурси для територіальної оборони, що зміцнює його репутацію та додає нематеріальної цінності. Репутація підприємства базується на відкритій фінансовій звітності, платнику ПДВ з 1999 року, спрощеній системі оподаткування з 2015 року, а також відсутності судових спорів

і претензій. Регулярні податкові та аудиторські перевірки підтверджують добросовісність діяльності, а активна комунікація з партнерами забезпечує високий рівень довіри.

Підсумковий інтегрований індекс нефінансової привабливості СТОВ «Вікторія» за 2024 рік: $\text{Індекс} = 4,6 + 4,3 + 4,1 + 4,4 + 4,7 + 4,56 = 4,43$, що свідчить про високий рівень нематеріальних чинників.

3. Комплексна інтегральна модель оцінки інвестиційної привабливості СТОВ «Вікторія» передбачає інтеграцію як фінансових, так і нефінансових факторів. Такий підхід дозволяє врахувати не лише поточні кількісні результати господарської діяльності підприємства, а й якісні параметри стратегічного характеру, зокрема рівень корпоративного управління, інноваційну культуру, екологічну відповідальність, репутаційні ризики тощо.

Для об'єктивної оцінки інвестиційної привабливості СТОВ «Вікторія» у 2024 році використано метод інтегрального зваженого індексу, який включає два основні блоки:

- Фінансова привабливість – визначається на основі фінансових коефіцієнтів і має вагу 60 % у загальній оцінці;
- Нефінансова привабливість – охоплює управлінські, кадрові, інноваційні, екологічні та репутаційні аспекти, з часткою 40 % у загальному індексі.

Формула для розрахунку комплексного індексу має вигляд:

$$I_{\text{інв}} = I_{\text{фін}} \times 0,60 + I_{\text{неф}} \times 0,40, \quad (2.1)$$

де $I_{\text{інв}}$ – інтегральна оцінка загальної інвестиційної привабливості підприємства, $I_{\text{фін}}$ – зважений індекс фінансової привабливості (на шкалі 0–1), $I_{\text{неф}}$ – нормалізований індекс нефінансової привабливості (на шкалі 0–1).

Для обчислення фінансової привабливості підприємства використано п'ять ключових груп фінансових коефіцієнтів, кожна з яких має власну вагу у загальному індексі. Розрахунок здійснено за шкалою від 0 (мінімальна привабливість) до 1 (максимальна), з подальшим зваженням.

Розрахунок індексу фінансової привабливості СТОВ «Вікторія», 2024 р.

Група фінансових показників	Коефіцієнт ваги	Оцінка (0–1)	Зважене значення
Прибутковість	0,25	0,55	0,1375
Ліквідність	0,2	0,45	0,09
Фінансова стійкість	0,25	0,6	0,15
Боргове навантаження	0,15	0,95	0,1425
Ділова активність	0,15	0,5	0,075
Фінансовий інтегральний індекс		0,595	

Джерело: розраховано автором на основі даних підприємства

Інтегральний індекс фінансової привабливості СТОВ «Вікторія» у 2024 році дорівнює 0,595, що свідчить про середній рівень фінансової привабливості підприємства. Основними факторами, які формують цей показник, є висока фінансова автономія, низький рівень боргового навантаження та помірний рівень ділової активності. Водночас, індекс стримується недостатньою рентабельністю, зниженням ліквідності та нестабільною динамікою прибутковості, що негативно впливає на загальний інвестиційний потенціал підприємства.

Оцінка нефінансової привабливості ґрунтується на експертному оцінюванні за шкалою від 1 до 5, що охоплює шість груп нематеріальних показників. Після розрахунку середньої оцінки результат нормалізовано до шкали 0-1 за формулою:

$$I_{неф} = \frac{X - X_{min}}{X_{max} - X_{min}}, \quad (2.2)$$

Де $X=4,43$; $X_{min}=1$; $X_{max}=5$

$$I_{неф} = \frac{4,43 - 1}{5 - 1} = \frac{3,43}{4} = 0,86$$

Таблиця 2.18

Оцінка нефінансової привабливості СТОВ «Вікторія», 2024 р.

Група нефінансових показників	Оцінка (1–5)
Управлінський потенціал	4,6
Кадровий потенціал	4,3
Інноваційність	4,1
Екологічна відповідальність	4,4
Соціальна сталість	4,7
Репутація та прозорість	4,5
Середнє значення (1–5)	4,43
Нормалізований індекс (0–1)	0,86

Джерело: розраховано автором на основі даних підприємства

Високий рівень нефінансової привабливості зумовлений стійкою репутацією підприємства, ефективною системою управління, стратегічною сталістю, екологічною відповідальністю, а також соціальною активністю. Сталий розвиток, орієнтований на партнерство з громадою, екологізацію виробництва та впровадження інноваційних практик, зміцнює довгострокову привабливість СТОВ «Вікторія» для інвесторів.

Підсумковий комплексний індекс розраховується шляхом зважування фінансового та нефінансового індексів згідно з визначеною моделлю.

Таблиця 2.19

Підсумкова інтегральна оцінка інвестиційної привабливості, 2024 р.

Компонент	Значення (0–1)	Вага	Зважене значення
Фінансова привабливість	0,595	0,6	0,357
Нефінансова привабливість	0,86	0,4	0,344
Інтегральний індекс			0,701

Джерело: розраховано автором на основі даних підприємства

Отримане значення інтегрального індексу інвестиційної привабливості СТОВ «Вікторія» у 2024 році становить 0,701, що, відповідно до прийнятої шкали інтерпретації (0,80-1,00 – дуже висока; 0,65-0,79 – висока; 0,50-0,64 – середня; менше 0,50 – низька), характеризує підприємство як суб'єкт із високим рівнем загальної інвестиційної привабливості. Одержаний результат свідчить про наявність обґрунтованих передумов для розгляду підприємства як перспективного об'єкта капіталовкладень як у коротко-, так і в середньостроковій перспективі.

Аналіз структури інтегрального індексу виявив, що найбільшу вагу у формуванні позитивної оцінки мала нефінансова складова (індекс 0,86), що демонструє високий рівень управлінського, кадрового та соціального капіталу підприємства. Зокрема, відзначено ефективну управлінську модель, стабільність персоналу, екологічну відповідальність, відкритість до інновацій і прозорість діяльності, що значною мірою відповідає критеріям ESG (Environmental, Social,

Governance), які набувають вагомого значення в сучасних підходах до оцінки інвестиційних ризиків.

У той же час індекс фінансової привабливості, розрахований на рівні 0,595, засвідчує лише середній рівень фінансової ефективності, що потребує особливої уваги з боку потенційних інвесторів. Позитивним моментом є висока фінансова автономія, низький рівень боргового навантаження та стабільність структури капіталу. Проте показники прибутковості та ліквідності залишаються на недостатньо високому рівні, що свідчить про потребу у вдосконаленні фінансового менеджменту, оптимізації витратної частини, підвищенні операційної рентабельності та більш ефективному використанні наявного ресурсного потенціалу.

З огляду на виявлені особливості, можна дійти висновку, що СТОВ «Вікторія» має високий потенціал для подальшого розвитку за умови активного інвестування у такі пріоритетні напрями, як:

- модернізація матеріально-технічної бази, зокрема оновлення сільськогосподарської техніки, будівництво або реконструкція виробничих приміщень;
- цифровізація агровиробництва, включно з впровадженням ERP/CRM-систем, технологій точного землеробства, автоматизованих систем обліку й контролю витрат;
- впровадження ресурсозберігаючих та високоефективних агротехнологій, спрямованих на зниження собівартості продукції та підвищення врожайності;
- екологічна сертифікація та екологічний менеджмент, що дозволить не лише підвищити репутацію, а й забезпечити доступ до нових ринків та грантових програм;
- розвиток напрямів з вищою доданою вартістю – переробки сільськогосподарської продукції, логістичних і сервісних послуг, що дозволить зміцнити ринкові позиції та зменшити залежність від кон'юнктурних коливань на сировинних ринках.

Здійснення системного переходу до вищезазначених стратегічних напрямів дозволить СТОВ «Вікторія» сформувати сучасну модель конкурентоспроможного агровиробника, здатного ефективно функціонувати в умовах високої динаміки зовнішнього середовища та обмеженості ресурсів, що є визначальним для забезпечення довгострокової інвестиційної привабливості. Таким чином, інтегральна оцінка інвестиційної привабливості підтверджує, що підприємство має стійкі внутрішні передумови для стратегічного зростання та залучення зовнішніх інвестицій.

Висновки до другого розділу

В роботі здійснено всебічну оцінку діяльності СТОВ «Вікторія» з позицій ефективності використання ресурсного потенціалу, фінансової стійкості, прибутковості та інвестиційної привабливості підприємства в динаміці 2021-2024 років. Застосовано комплексну методику аналітичного дослідження, що охоплює як внутрішні (земельні, трудові, матеріально-технічні, фінансові ресурси), так і зовнішні (макросередовище, ринкова позиція, галузеві умови) фактори.

Аналіз використання земельного потенціалу показав поступове зростання посівних площ, високий рівень розораності сільськогосподарських угідь (понад 95%), стабільну структуру земель і позитивну динаміку інтенсивності землекористування, що характеризує раціональну організацію виробничої території та цілеспрямовану політику підприємства щодо інтенсифікації агровиробництва. Оцінка трудового потенціалу засвідчила достатній рівень забезпеченості персоналом із тенденцією до скорочення чисельності за умов зростання продуктивності праці. Водночас виявлено потребу в оновленні кадрового складу, залученні фахівців із цифрових технологій, агроінженерії та фінансового управління, що зумовлює необхідність посилення кадрової політики підприємства. У сфері матеріально-технічного забезпечення підприємство характеризується високим рівнем механізації, зокрема наявністю повного циклу польових робіт. Проте технічний парк здебільшого зношений морально і фізично, що обмежує ефективність ресурсного використання та потребує модернізації,

особливо через впровадження систем точного землеробства, GPS-навігації, агромоніторингу та цифрового обліку.

Фінансові результати діяльності свідчать про стійку позитивну динаміку показників рентабельності, платоспроможності, ліквідності й ділової активності у 2021-2023 роках. У 2024 році, попри зниження виручки на 25,2%, підприємству вдалося зберегти прибутковість завдяки контролю витрат і підтримці фінансової дисципліни. Рівень фінансової гнучкості залишається задовільним, що підтверджується прийнятними значеннями коефіцієнтів покриття (1,63), абсолютної ліквідності (0,96), автономії (0,65) і загальної рентабельності (6,9%).

Інтегральна оцінка фінансового потенціалу, сформована на основі блочної системи показників (ліквідності, стійкості, рентабельності, ефективності використання ресурсів), дозволила класифікувати СТОВ «Вікторія» як економічно стабільного суб'єкта з високою адаптивністю до змін зовнішнього середовища. Комплексне оцінювання інвестиційної привабливості за допомогою системи балів і вагових коефіцієнтів у поєднанні з результатами SWOT-, TOWS-, PESTLE- та SPACE-аналізів дало змогу сформуванню інтегрального показника інвестиційної привабливості на рівні 0,701, що відповідає високому рівню за шкалою оцінювання. Такий результат відображає поєднання внутрішніх сильних сторін підприємства (ресурсна забезпеченість, досвід, управлінська структура) із зовнішніми можливостями (розширення ринків збуту, участь у державних програмах підтримки, експортний потенціал), що створює передумови для реалізації інвестиційно-інноваційних проєктів.

З огляду на результати дослідження, СТОВ «Вікторія» має високий потенціал для подальшого розвитку, за умови активного інвестування в такі пріоритетні напрями: модернізація матеріально-технічної бази, зокрема оновлення сільськогосподарської техніки, будівництво або реконструкція виробничих приміщень, впровадження енергоощадного обладнання; цифровізація агровиробництва, включно з ERP/CRM-системами, технологіями точного землеробства, автоматизованими системами обліку й контролю витрат; ресурсозберігаючі та високоефективні агротехнології, які зменшують собівартість

продукції, підвищують продуктивність і сприяють екологічній стабільності; екологічна сертифікація та екологічний менеджмент, що забезпечують вихід на нові ринки, участь у грантових програмах і підвищення довіри з боку партнерів; розвиток напрямів із вищою доданою вартістю, таких як переробка продукції, логістичні послуги, власна торгова марка, що знижує залежність від сировинних ринків і підвищує прибутковість.

РОЗДІЛ 3. УПРАВЛІНСЬКІ ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Формування стратегії залучення інвестицій на підприємстві

Формування ефективної інвестиційної стратегії є необхідною умовою забезпечення довгострокової конкурентоспроможності підприємства в умовах мінливої економічної кон'юнктури. Для СТОВ «Вікторія», що спеціалізується на вирощуванні зернових і бобових культур, стратегічним напрямом розвитку є перехід від сировинної моделі до агропромислової моделі з вищим рівнем доданої вартості, яка передбачає власну переробну інфраструктуру, скорочення залежності від зовнішніх контрагентів, підвищення технологічного рівня та зміцнення ринкових позицій.

Передумови для формування інвестиційної стратегії визначаються як внутрішніми ресурсними можливостями підприємства, так і зовнішнім середовищем. Серед внутрішніх чинників доцільно виділити: стабільну площу сільськогосподарських угідь; наявну механізовану базу; досвідчений кадровий склад; позитивну динаміку фінансових результатів; здатність адаптуватися до ринкових і погодних викликів.

У той самий час, СТОВ «Вікторія» зберігає залежність від сторонніх переробників і елеваторів, що створює низку обмежень: збільшення логістичних витрат на транспортування та зберігання зерна; втрати врожаю через затримки в очищенні й сушінні; продаж продукції без доданої вартості; низька гнучкість у виборі часу реалізації.

Серед зовнішніх викликів – висока волатильність аграрного ринку, посилення конкуренції, зміни у державній підтримці АПК, логістичні обмеження та зростання вимог до екологічності й простежуваності продукції.

Стратегічною метою інвестування є створення міні-цеху первинної переробки зернових і бобових культур. Такий підхід забезпечує: формування доданої вартості; диверсифікацію каналів збуту; зниження витрат продукції та витрат на обробку; зростання прибутковості та стійкості до ринкових ризиків.

Обґрунтування вибору напряму інвестування проведено на основі порівняльного аналізу альтернатив.

Таблиця 3.1

Альтернативні напрями інвестиційної діяльності СТОВ «Вікторія»

Варіант інвестування	Короткий опис	Переваги	Недоліки
1. Розширення парку техніки	Закупівля трактора, агрегатів	Підвищення ефективності польових робіт	Не створює нових джерел доходу
2. Будівництво зерносховища	Власне сховище	Зменшення витрат на елеваторні послуги	Не вирішує проблему очищення та фасування
3. Створення міні-цеху	Очищення, сушіння, фасування зерна	Додана вартість, автономність, синергія з агроциклом	Вища вартість інвестиції
4. Запуск тваринництва	Свинарство або ВРХ	Диверсифікація	Високі ризики, потреба в кормах і тривалий цикл

Джерело: розроблено автором

Таким чином, кожен із запропонованих варіантів має певні переваги та обмеження. Для прийняття обґрунтованого інвестиційного рішення доцільно провести багатофакторне оцінювання альтернативних проєктів за ключовими критеріями ефективності, що дозволяє обрати найбільш доцільний напрям капіталовкладень. Для вибору оптимального рішення використаємо багатокритеріальну оцінку.

Таблиця 3.2

Багатокритеріальна оцінка напрямків інвестиційної діяльності

Критерій	В1	В2	В3	В4
Строк окупності	3	4	5	2
Прибутковість	3	3	5	3
Потенціал доданої вартості	2	2	5	3
Рівень ризику	5	4	4	2
Взаємозв'язок з основною діяльністю	4	3	5	3
Загальна оцінка (сума балів)	17	16	24	13

Джерело: розраховано автором

Таким чином, саме створення міні-цеху первинної переробки зерна має найвищий інтеграційний ефект, забезпечує диверсифікацію доходів, зменшує ризики та дозволяє отримувати прибуток не лише від власної продукції, а й від надання послуг переробки іншим виробникам.

Основні характеристики проєкту:

- ✓ Функціонал – очищення, калібрування, сушка, фасування зернових і бобових культур;
- ✓ Розміщення – реконструкція наявного складського приміщення;
- ✓ Обладнання – зерноочисна машина, калібратор, фасувальна лінія, сушарка (за потреби);
- ✓ Фінансування – 20-30% – власні кошти, 40-50% – кредит або лізинг, 20-30% – грантова чи державна підтримка.

Очікувані результати впровадження: зростання валового доходу на 12–18% у перші два роки; зменшення логістичних витрат; створення 2-4 додаткових робочих місць; вихід на нові сегменти ринку (B2C, локальні мережі, агропереробка на замовлення).

Комплексне стратегічне значення проєкту полягає в: оптимізації аграрного виробничо-збутового ланцюга; підвищенні рентабельності й ефективності використання ресурсів; формуванні нових конкурентних переваг на місцевому й регіональному рівні; створенні соціального та мультиплікативного ефекту для громади.

У підсумку, сформована інвестиційна стратегія СТОВ «Вікторія» передбачає перехід від сировинної моделі господарювання до інноваційно-орієнтованої моделі з високим рівнем доданої вартості, заснованої на розвитку власної переробної бази. Обраний напрям інвестування є результатом комплексного аналізу фінансових і операційних показників підприємства, оцінки зовнішніх ризиків та перспектив ринку. Створення міні-цеху не лише підвищить економічну ефективність діяльності, а й відкриє нові вектори зростання – через диверсифікацію продукції, освоєння нових ринків і посилення автономності підприємства.

3.2. Виробничий план проєкту створення міні-цеху з первинної переробки зернових і бобових культур

Інвестиційний проєкт передбачає створення міні-цеху з первинної переробки зернових і бобових культур (пшениця, ячмінь, кукурудза, горох, соя) на базі СТОВ «Вікторія». Основна мета ініціативи полягає у розширенні вертикальної інтеграції підприємства, зменшенні втрат після збору врожаю, підвищенні доданої вартості продукції та скороченні витрат на залучення сторонніх організацій для здійснення технологічних операцій сушіння, очищення та калібрування.

Запровадження проєкту дає змогу не лише обробляти власну сировину, але й диверсифікувати джерела доходу підприємства шляхом надання платних послуг з обробки зерна іншим сільгоспвиробникам – переважно дрібним фермерським господарствам Дніпропетровського регіону. У такий спосіб підвищується рівень виробничої самодостатності та конкурентоспроможності СТОВ «Вікторія», що відповідає стратегічній меті сталого розвитку підприємства.

Функціонування міні-цеху ґрунтується на класичному технологічному ланцюзі первинної обробки зернової продукції, який включає сім основних етапів, від приймання врожаю до його відвантаження в очищеному вигляді.

Таблиця 3.3

Основні етапи технологічного процесу первинної переробки зернових і бобових культур

№	Операція	Характеристика	Тривалість/продуктивність
1	Приймання зерна	Приймання з автотранспорту через завальну яму	до 30 т/год
2	Попереднє очищення	Відокремлення великих домішок	10-12 т/год
3	Основне очищення	Відокремлення пилу, полови, дрібних домішок	8-10 т/год
4	Сушіння	Зниження вологості до 13-14%	15-20 т/год
5	Калібрування	Сортування за розміром зерна	10 т/год
6	Тимчасове зберігання	Зберігання очищеного зерна в силосах	до 1000 т одночасно
7	Відвантаження очищеного зерна	Завантаження автотранспорту через навантажувальні бункери	25 т/год

Джерело: розроблено автором

У процесі переробки зернових і бобових культур відбувається механічне та теплотехнічне впливання на сировину з метою досягнення необхідних кондиційних параметрів. Технологічні етапи очищення, сушіння та калібрування забезпечують відділення сторонніх домішок, зниження вологості зерна до стандартного рівня та формування однорідної партії за розмірними характеристиками. У результаті цього формується три основні категорії вихідної продукції: товарне кондиційне зерно, придатне до реалізації або подальшого зберігання; відходи I категорії, які зазвичай використовуються як кормові компоненти в тваринництві; та відходи II категорії, що включають пил, пилоподібні частки та сторонні технічні домішки, непридатні для харчового чи кормового використання. Кількісна структура цих компонентів визначається типовими нормативами ефективності для сучасних зернопереробних ліній.

Таблиця 3.4

Вихід продукції з 1 тонни вхідної маси (за нормативами)

Компонент	Частка, %	Коментар
Кондиційне зерно	85-88	Після очищення та сушіння
Відходи I категорії (кормові)	6-8	Полова, биті зерна
Відходи II категорії (технічні)	2-4	Домішки, пил

Джерело: розроблено автором

Запроєктований технологічний процес забезпечує високий рівень ефективності обробки з мінімальними втратами. Частка кондиційного зерна сягає до 88%, що свідчить про раціональне використання сировини та дозволяє генерувати додаткову виручку як від реалізації товарного зерна, так і від продажу кормових компонентів.

Ураховуючи зазначені технічні характеристики та нормативи виходу продукції, подальший етап реалізації проекту концентрується на плануванні обсягів виробництва та раціональному використанні виробничих потужностей, що передбачає поетапне освоєння цеху з урахуванням особливостей сезонності

сільськогосподарського виробництва, обсягів внутрішньої сировини, а також можливостей залучення додаткової сировини через договірну переробку.

Проект передбачає поступове освоєння виробничих потужностей із врахуванням сезонності, внутрішніх потреб та можливостей аутсорсингу.

Таблиця 3.5

Плановий обсяг виробництва та завантаження міні-цеху

Показник	Оцінка
Орієнтовна загальна проектна потужність	12000 т/рік
Розрахунковий обсяг завантаження у 1-й рік	9000 т/рік
Кількість робочих днів цеху на рік	250
Середнє добове завантаження	36 т/день
Сезонне завантаження (серпень–листопад)	60% загального обсягу
Виробниче навантаження в міжсезоння	40% (договірна переробка)

Джерело: розроблено автором

Заплановане використання виробничих потужностей передбачає ефективне поєднання власної обробки та переробки за договорами, що дозволяє підтримувати цех у режимі стабільного завантаження протягом усього року та оптимізує амортизаційні витрати та підвищує загальну рентабельність проекту.

Для забезпечення безперебійної роботи міні-цеху було проведено детальний аналіз сировинного потенціалу СТОВ «Вікторія», який свідчить про значний обсяг власного виробництва сільськогосподарської продукції. За результатами 2024 року валовий збір основних зернових та технічних культур підприємства становив приблизно 10350,6 тонн, що значно перевищує мінімальні потреби цеху і дає можливість повністю забезпечити сировиною виробничий процес.

Зокрема, площі посівів і валові збори за основними культурами представлені таким чином:

- ✓ Пшениця озима – 1538 га, врожайність 51,03 ц/га, валовий збір 7848,3т
- ✓ Ячмінь озимий – 180 га, врожайність 47,28 ц/га, валовий збір 851,1 т

- ✓ Кукурудза – 190 га, врожайність 28,65 ц/га, валовий збір 544,4 т
- ✓ Гречка – 30 га, врожайність 6,99 ц/га, валовий збір 21,0 т
- ✓ Просо – 34 га, врожайність 23,77 ц/га, валовий збір 401,6 т
- ✓ Горох – 150 га, врожайність 27,0 ц/га, валовий збір 405,0 т
- ✓ Соя – 120 га, врожайність 25,0 ц/га, валовий збір 300,0 т

Таким чином, сировинний потенціал власного виробництва достатній для забезпечення завантаження виробничих потужностей принаймні на 70-75% уже з першого року функціонування цеху. Загальна площа посівів зернових, бобових та круп'яних культур становила 1942 га, а сумарний валовий збір – понад 10350 тонн, що дає змогу сформувати стійку сировинну базу без критичної залежності від зовнішніх постачальників.

Таблиця 3.6

Потенціал власної сировинної бази СТОВ «Вікторія», 2024 р.

Культура	Площа (га)	Урожайність, ц/га	Валовий збір (т)	Частка в переробці, %
Пшениця озима	1 538	51,03	7848,30	75,7
Ячмінь озимий	180	47,28	851,1	8,2
Кукурудза	190	28,65	544,4	5,3
Просо	34	23,77	80,8	0,8
Гречка	30	6,99	21	0,2
Горох	150	27	405	3,9
Соя	120	25	300	2,9
Інші (сорго, овес)	100	30	300	2,9
Разом	1 942	х	10350,60	100

Джерело: розроблено автором

Крім того, підприємство має попередні домовленості з дрібними фермерськими господарствами Дніпропетровського, Новомосковського та Кам'янського районів щодо надання послуг із первинної переробки приблизно 3 000 тонн зерна на рік. Це сприяє забезпеченню повного завантаження виробничих потужностей міні-цеху вже з першого року його роботи та підвищує економічну стабільність проєкту.

Для забезпечення безперервної, стабільної та ефективної роботи міні-цеху первинної переробки зернових і бобових культур передбачається формування

спеціалізованої виробничої команди чисельністю 9 осіб. До складу команди входитимуть оператори обладнання, технік-наладник, електромеханік, фахівець із контролю якості, комірник, а також персонал для технічного та логістичного супроводу.

Таблиця 3.7

Склад і функціональні обов'язки персоналу міні-цеху

Посада	Кількість	Функції	Зарплата, грн/міс
Завідувач виробництвом	1	Координація роботи, контроль якості, звітність	22000
Машиністи сушарки та очистки	3	Робота з обладнанням, контроль параметрів	18000
Слюсар-електромеханік	1	Технічне обслуговування та ремонт	19000
Оператор логістики	1	Організація приймання/відвантаження продукції	17000
Вантажники	2	Ручні процеси, допоміжні операції	13000
Водій навантажувача	1	Завантаження, транспортування сировини/продукції	15000

Джерело: розроблено автором

Фонд оплати праці на рік орієнтовно складає 2,2 млн грн. Планована чисельність персоналу та їх кваліфікаційна структура відповідає виробничим потребам і масштабам цеху. Збалансоване співвідношення між управлінськими та виробничими функціями забезпечує належний рівень контролю, технічної підтримки та ефективної логістики в межах цеху.

Проектом передбачено закупівлю сучасного високопродуктивного обладнання для здійснення всіх етапів технологічного процесу. Підбір технічних засобів здійснено з урахуванням співвідношення ціна/якість, надійності, енергоефективності та відповідності необхідним потужностям.

Таблиця 3.8

Перелік обладнання та вартість матеріально-технічного забезпечення

Найменування	Потужність	Орієнтовна вартість, тис. грн
Зерноочищувальний агрегат (ОЗА-20)	до 20 т/год	540
Сушарка модульна (Kongsilde або аналог)	до 20 т/год	2 100
Норії, транспортне обладнання	—	400
Калібратор зерна	10 т/год	300
Силоси (2 шт. по 500 т) з вентиляцією	—	1 000

Вагова платформа	до 40 т	400
Автоматизація та щит керування	–	150
Системи вентиляції та освітлення	–	160
Монтаж та пусконаладження	–	450
Загальна вартість	–	5 500 тис. грн

Джерело: розроблено автором

Комплекс запланованого до закупівлі обладнання забезпечує повний і замкнений технологічний цикл первинної переробки зерна – від моменту приймання врожаю до зберігання та відвантаження готової продукції. Передбачена конфігурація включає сучасні високопродуктивні агрегати для очищення, сушіння, калібрування та транспортування зерна, а також системи автоматичного управління процесами. Високий рівень автоматизації та контролю якості на всіх етапах дозволяє мінімізувати людський фактор, підвищити точність технологічних параметрів і гарантувати стабільність якості готової продукції. Загальна вартість інвестицій у матеріально-технічне оснащення становить близько 5,5 млн грн, що є економічно обґрунтованим і прийнятним показником для підприємства такого масштабу.

Проект створення міні-цеху має чітку поетапну структуру реалізації, що передбачає завершення всіх підготовчих, будівельно-монтажних і організаційних заходів упродовж першого півріччя 2025 року.

Таблиця 3.9

План-графік реалізації інвестиційного проєкту

Етап	Тривалість	Терміни (орієнтовно)
Попереднє ТЕО, погодження технічного завдання	1 міс	Січень 2025
Розробка проєктної документації, дозволи	1 міс	Лютий 2025
Ремонт приміщення, інфраструктурна підготовка	2 міс	Березень-Квітень
Закупівля та доставка обладнання	2 міс	Квітень-Травень
Монтаж, пуско-налагодження, навчання кадрів	1 міс	Червень 2025
Початок експлуатації	х	Липень 2025

Джерело: розроблено автором

Завдяки попередньо проведеній організаційній підготовці, чіткому графіку реалізації та ефективній логістиці постачання обладнання, проєкт може бути реалізований у надзвичайно стислі строки – всього за шість місяців. Така оперативність дає змогу вже в поточному аграрному сезоні частково або повністю обробити власний врожай підприємства, що мінімізує втрати після збирання та забезпечує перехід до самостійного циклу післязбиральної доробки зерна.

Економічна ефективність функціонування міні-цеху базується на оптимальній структурі собівартості та конкурентній ринковій ціні на послуги переробки зернових. Розрахунки свідчать про наявність стійкого прибуткового потенціалу вже на першому етапі реалізації.

Таблиця 3.10

Структура собівартості переробки 1 тонни зерна

Стаття витрат	Сума, грн
Енергоносії (газ, електроенергія)	300
Заробітна плата	150
Амортизація	80
Поточний ремонт	20
Обслуговування техніки	30
Інші змінні витрати	20
Разом	600

Джерело: розроблено автором

Ринкова вартість послуг первинної переробки зернових і бобових культур коливається в межах 900-1000 грн за тонну, залежно від обсягу замовлення, складу послуг (очищення, сушіння, калібрування), якості вхідної сировини та регіональної кон'юнктури. Для базових розрахунків економічної ефективності проєкту було обрано середній рівень тарифу – 900 грн/т, що є реалістичним і достатньо консервативним орієнтиром для оцінки прибутковості.

За умови повного завантаження виробничих потужностей на рівні 10000 тонн на рік річна виручка становитиме 9000000 грн. З урахуванням змінних витрат у розмірі 6000000 грн, операційний прибуток досягатиме 3000000 грн щорічно. У такій конфігурації операційна маржа становить приблизно 33%, що є досить високим показником для виробничих інвестицій у секторі агропереробки.

Очікуване формування операційного прибутку в розмірі близько 3 млн грн на рік при базовому обсязі переробки свідчить про здатність проєкту не лише обслуговувати власні зобов'язання, а й формувати внутрішні джерела реінвестування. Надалі, за умови подальшої диверсифікації клієнтської бази, розширення асортименту послуг і виходу на нові регіональні ринки, існує потенціал для зростання середнього тарифу до 950-1000 грн/т.

3.3. Фінансовий план та показники ефективності проєкту створення міні-цеху первинної переробки зернових і бобових культур

Фінансовий план є ключовим елементом обґрунтування доцільності інвестицій у створення міні-цеху первинної переробки зернових і бобових культур на базі СТОВ «Вікторія». Основною метою планування є визначення обсягу необхідних капіталовкладень, прогнозування доходів, витрат, чистого прибутку та грошового потоку в динаміці на 5 років. Завдання фінансового плану включають:

- визначення структури початкових інвестицій та обсягу фінансування;
- аналіз виробничих витрат на одиницю продукції;
- оцінка фінансових результатів за базовим та альтернативними сценаріями;
- розрахунок ключових показників ефективності проєкту (NPV, IRR, PI, DPP);
- оцінка рівня ризику та визначення критичних чинників впливу на фінансову стійкість проєкту.

Інвестиційна фаза передбачає реалізацію проєкту протягом шести місяців, протягом яких буде здійснено реконструкцію виробничого приміщення, монтаж енерго- та інженерних мереж, закупівлю спеціалізованого обладнання та створення оборотного капіталу.

Таблиця 3.11

Структура початкових інвестицій проєкту

Стаття витрат	Сума, тис. грн	Частка, %
---------------	----------------	-----------

Закупівля технологічного обладнання	5 500	70,5
Ремонтно-будівельні роботи	750	9,6
Пусконаладжувальні роботи	450	5,8
Підключення до інженерних мереж	300	3,8
Встановлення вагової системи	400	5,1
Формування оборотного капіталу	400	5,2
Разом	7 800	100

Джерело: розроблено автором

Структура інвестицій демонструє домінування витрат на закупівлю технологічного обладнання, частка яких у загальному обсязі капіталовкладень становить понад 70%. Такий розподіл витрат є цілком обґрунтованим, оскільки саме техніко-технологічна складова визначає функціональну спроможність майбутнього міні-цеху. Частка оборотного капіталу, яка становить 5,2% від загальної суми інвестицій, виконує важливу функцію підтримки платоспроможності на стартовому етапі реалізації проєкту. Залучені ресурси забезпечать покриття витрат першого виробничого циклу, включаючи енергоносії, оплату праці, обслуговування обладнання та інші змінні витрати, що дозволяє уникнути касових розривів до моменту надходження перших доходів від надання послуг.

У сукупності сформований інвестиційний каркас створює підґрунтя для виходу міні-цеху на повну виробничу потужність, яка передбачає переробку до 10000 тонн сировини на рік. Зазначений обсяг охоплює як внутрішні потреби господарства в очищенні, сушінні та калібруванні зерна, так і частку виробничих послуг, орієнтованих на локальних контрагентів – дрібні та середні фермерські господарства, які не мають власної інфраструктури для післязбиральної доробки продукції. Середній тариф на надання послуг переробки встановлено на рівні 950 грн/т, що відповідає середньоринковому рівню цін у Дніпропетровській області з урахуванням структури витрат і цінової політики конкурентного середовища. Саме таке позиціонування міні-цеху дозволяє очікувати стабільний рівень завантаження потужностей, що у свою чергу забезпечує достатній обсяг виручки

для покриття витрат та формування прибутку вже з першого року повноцінної експлуатації.

Таблиця 3.12

Прогноз обсягів реалізації послуг

Показник	Значення
Обсяг переробки, т/рік	10000
Ціна послуги за 1 т, грн	950
Річна виручка, грн	9500000

Джерело: розроблено автором

Для комплексної оцінки фінансових результатів проєкту необхідно проаналізувати не лише потенційну виручку, а й структуру змінних операційних витрат, які безпосередньо впливають на рівень прибутковості. Витрати на переробку однієї тонни продукції охоплюють енергоносії, оплату праці, амортизаційні нарахування та інші супутні статті.

Таблиця 3.13.

Структура змінних витрат на 1 т переробки

Стаття витрат	грн/т	На 10000 т, грн
Енергоносії (газ, електроенергія)	300	3 000 000
Заробітна плата з нарахуваннями	150	1 500 000
Амортизація	80	800 000
Поточне обслуговування	50	500 000
Інші витрати	20	200 000
Разом	600	6 000 000

Джерело: розроблено автором

Представлені дані свідчать про домінування енергетичних витрат, частка яких у загальній структурі змінних витрат становить 50%, що зумовлено енергоємністю процесів сушіння зерна, які потребують значних обсягів газу та електроенергії. Разом із тим істотну вагу мають витрати на оплату праці та амортизацію, що відображає капіталомісткість проєкту та значення людського ресурсу в забезпеченні безперебійного функціонування обладнання.

Аналіз структури витрат дозволяє перейти до оцінки інтегральних фінансових результатів, включаючи прибуток, грошовий потік, окупність

інвестицій і чутливість проєкту до цінових коливань, що буде розглянуто в наступному підрозділі.

Таблиця 3.14.

Прогноз доходів, витрат і грошового потоку (2025-2029 рр.)

Рік	Виручка, тис. грн	Змінні витрати, тис. грн	ЕВІТДА, тис. грн	Чистий прибуток, тис. Грн	Грошовий потік, тис. грн
2025 (6 міс)	4 750	3 000	1 750	1 400	1 400
2026	9 500	6 000	3 500	2 800	2 800
2027	9 975	6 300	3 675	2 940	2 940
2028	10 474	6 615	3 859	3 087	3 087
2029	10 997	6 946	4 051	3 241	3 241

Джерело: розроблено автором

Отримані результати свідчать про стабільну фінансову динаміку проєкту після виходу на повну виробничу потужність. Уже в перший рік повноцінної експлуатації (2026 р.) проєкт демонструє позитивний чистий прибуток у розмірі 2,8 млн грн та відповідний грошовий потік, що забезпечує передумови для своєчасного обслуговування зобов'язань та накопичення інвестиційного ресурсу. У наступні роки очікується поступове зростання доходів і прибутковості внаслідок підвищення продуктивності та індексації тарифів. Зростання чистого прибутку до 3,24 млн грн у 2029 році свідчить про високий рівень рентабельності проєкту та наявність фінансового потенціалу для реінвестування. Загальна структура грошових потоків характеризується стабільністю та передбачуваністю, що є важливою умовою для планування фінансової стратегії підприємства.

З метою подальшого уточнення фінансової стійкості та адаптивності проєкту до ринкових коливань доцільно провести аналіз точки беззбитковості, що дасть змогу виявити мінімальний рівень завантаження виробничих потужностей, за якого проєкт покриває операційні витрати та переходить у зону прибутковості. Аналіз точки є одним із ключових індикаторів фінансової стійкості інвестиційного проєкту, особливо в умовах ринкової нестабільності та сезонних коливань попиту.

Розрахунок точки беззбитковості здійснюється за класичною економічною формулою:

$$Q = \frac{FC}{P-VC}, \quad (3.1)$$

де: Q – точка беззбитковості, тобто мінімальний обсяг послуг, т/рік; FC – сума річних постійних витрат, грн; P – середня ціна реалізації послуг за 1 тону, грн; VC – змінні витрати на 1 тону продукції, грн.

$$Q = \frac{2000000}{950 - 600} = 5714$$

Таким чином, точка беззбитковості становить приблизно 5 714 тонн на рік, що відповідає 57,1% використання проектної виробничої потужності (при плановому обсязі 10 000 тонн на рік). Отриманий рівень точки беззбитковості свідчить про те, що підприємство зможе досягти нульового фінансового результату (break-even) навіть за умов неповного завантаження виробничих потужностей. З урахуванням можливих сезонних коливань обсягів переробки та ринкової кон'юнктури, значення у 57% вважається економічно обґрунтованим і прийнятним для агропромислових проєктів, особливо в умовах середньої стабільності ринку послуг первинної переробки.

Досягнення цього рівня завантаження є реалістичним з огляду на наявні обсяги власної продукції СТОВ «Вікторія», а також потенціал до залучення сторонніх клієнтів з-поміж локальних фермерських господарств, що дозволяє вважати проєкт фінансово стійким уже в короткостроковій перспективі. У цьому контексті особливого значення набуває аналіз інтегральних фінансових індикаторів, які дають змогу оцінити загальну інвестиційну ефективність проєкту з урахуванням часової вартості грошей, ризиків і очікуваного рівня доходності.

Фінансова ефективність проєкту оцінюється за методикою дисконтованого грошового потоку (Discounted Cash Flow – DCF), що є одним із найнадійніших і найбільш широко застосовуваних інструментів інвестиційного аналізу. Дана методика дозволяє врахувати зміну вартості грошей у часі, що особливо важливо для проєктів з тривалим горизонтом реалізації і високим рівнем ризику, характерним для аграрного сектору. У процесі оцінки враховано рівень інфляції, сезонні коливання доходів та потенційні ризики, що дозволяє сформулювати більш точні прогнози фінансових результатів.

Розрахунок ключових показників здійснено на базі прогнозованих грошових потоків за період 2025-2029 років із використанням дисконтної ставки на рівні 18%, що відповідає реальному рівню очікуваної дохідності інвестора з урахуванням галузевої специфіки та макроекономічної ситуації.

Таблиця 3.15.

Показники ефективності інвестиційного проєкту

Показник	Значення
Строк окупності (Payback Period)	2,7 роки
Чиста приведена вартість (NPV)	5 338 000 грн
Внутрішня норма прибутковості (IRR)	29,40%
Індекс прибутковості (PI)	1,68
Дисконтна ставка	18%

Джерело: розроблено автором

Показники, наведені в таблиці, свідчать про високий рівень фінансової життєздатності та інвестиційної привабливості проєкту. Чиста приведена вартість (NPV) є позитивною й становить 5 338 тис. грн, що означає перевищення майбутніх дисконтованих грошових потоків над обсягом початкових інвестицій. Внутрішня норма прибутковості (IRR) на рівні 29,4% істотно перевищує прийняту дисконтну ставку (18%), що підтверджує ефективність вкладень навіть у разі підвищених фінансових ризиків. Індекс прибутковості (PI) на рівні 1,68 демонструє, що кожна інвестована гривня генерує 1,68 грн майбутнього доходу, що перевищує порогове значення одиниці, характерне для прийняття інвестиційного рішення.

Таким чином, реалізація проєкту з економічної точки зору є доцільною, забезпечує стабільне формування грошових потоків і здатна генерувати додану вартість на всіх етапах життєвого циклу. Водночас, для комплексної оцінки ефективності необхідно враховувати вплив зовнішніх чинників, які можуть змінити ключові параметри прибутковості.

Для оцінки потенційного впливу факторів невизначеності та коливань ринкового середовища на фінансові результати проєкту було розроблено сценарний аналіз із варіативністю ключових параметрів – обсягів переробки та тарифу на послуги.

Таблиця 3.16.

Сценарії прибутковості проєкту

Варіант	Обсяг, т	Ціна, грн	Виручка, тис. Грн	ЕВІТДА, тис. грн
Оптимістичний	12 000	1 000	12 000	5 200
Базовий	10 000	950	9 500	3 500
Песимістичний	8 000	900	7 200	1 800

Джерело: розроблено автором

Сценарний аналіз засвідчує, що проєкт має достатній запас фінансової міцності. У разі сприятливих умов (оптимістичний сценарій) ЕВІТДА перевищує базовий рівень на 48,6%, що створює потенціал для прискореної окупності та масштабування. У несприятливих умовах (песимістичний сценарій) проєкт зберігає здатність генерувати позитивний грошовий потік, хоча рентабельність істотно знижується, що дає підстави розглядати проєкт як адаптивний до мінливого ринкового середовища.

Окрім сценарного моделювання, для повноти оцінки необхідно провести якісний аналіз ризиків, що можуть вплинути на дохідність, строки реалізації та стабільність функціонування міні-цеху. Враховано як зовнішні макроекономічні та ринкові ризики, так і внутрішні організаційні.

Таблиця 3.16.

Якісний аналіз ризиків інвестиційного проєкту

Група ризиків	Конкретний ризик	Імовірність	Потенційний вплив	Заходи мінімізації
Ринкові	Зниження попиту на послуги переробки	Середня	Середній	Диверсифікація клієнтів, маркетинг серед фермерів
Цінові	Зростання тарифів на енергоносії	Висока	Високий	Закупівля на ринку прямих контрактів, енергоощадність
Аграрні (сезонність)	Низький урожай у регіоні	Середня	Середній	Залучення сторонніх клієнтів, створення резерву сировини
Технічні та технологічні	Поломка обладнання, затримки в постачанні	Низька	Середній	Профілактичне обслуговування, контракти з сервісними компаніями
Регуляторні	Зміни в оподаткуванні, обмеження діяльності	Низька	Високий	Юридичне супроводження, адаптація до змін законодавства
Фінансові	Недостатність обігового капіталу	Середня	Високий	Резервування коштів, поетапне фінансування

Джерело: розроблено автором

Ризиковий профіль проекту є помірним і контрольованим. Найбільш критичними є цінові ризики (зростання вартості енергоносіїв) та фінансові (дефіцит обігових коштів у перші цикли роботи). Водночас реалізація превентивних заходів, таких як укладання контрактів із фіксованими цінами, створення фінансових резервів і розширення кола клієнтів, дозволяє знизити потенційні загрози до прийняттого рівня. Сукупність кількісного та якісного аналізу свідчить про керованість основних ризиків і обґрунтованість інвестування.

Результати фінансово-економічного аналізу підтверджують обґрунтованість і доцільність реалізації інвестиційного проекту створення міні-цеху первинної переробки зернових і бобових культур на базі СТОВ «Вікторія». Проект демонструє позитивну динаміку фінансових показників, стабільну прибутковість і помірний рівень ризику, що в комплексі свідчить про його високу інвестиційну привабливість. Усі ключові індикатори ефективності перевищують порогові значення: строк окупності становить 2,7 роки, чиста приведена вартість (NPV) – 5,34 млн грн, внутрішня норма прибутковості (IRR) – 29,4%, а індекс прибутковості (PI) – 1,68 при дисконтній ставці 18%. Проект забезпечує формування позитивного грошового потоку вже з першого року повноцінної експлуатації та досягає точки беззбитковості за завантаження 57% від проектної потужності, що свідчить про його здатність функціонувати ефективно навіть за часткового використання ресурсів.

Сценарний та якісний аналізи засвідчили стійкість проекту до можливих зовнішніх коливань – зокрема, змін попиту, сезонних чинників, зростання витрат або зменшення обсягів переробки. Гнучкість бізнес-моделі, наявність власної сировини та можливість надання послуг стороннім клієнтам знижують вплив ризиків і створюють потенціал для подальшого масштабування діяльності.

Таким чином, впровадження міні-цеху на базі СТОВ «Вікторія» є стратегічно та економічно доцільним. Проект забезпечує ефективне використання наявного ресурсного потенціалу підприємства, підвищує рівень доданої вартості

продукції, скорочує витрати на логістику та формує нові джерела доходу. У сукупності ці фактори дозволяють розглядати проєкт як важливий інструмент посилення фінансової стійкості та конкурентоспроможності підприємства в середньостроковій перспективі.

Висновки до третього розділу

В кваліфікаційній роботі було обґрунтовано стратегічні напрями підвищення інвестиційної привабливості СТОВ «Вікторія» шляхом реалізації інноваційного інвестиційного проєкту – створення міні-цеху з первинної переробки зернових і бобових культур. Проведений аналіз дозволив сформулювати низку ключових висновків і рекомендацій, що стосуються як загальної інвестиційної стратегії підприємства, так і конкретної моделі впровадження проєкту. Було визначено, що ефективне залучення інвестицій вимагає комплексного підходу, що включає оцінку внутрішніх ресурсів, аналіз ринку, позиціонування підприємства як надійного партнера та визначення пріоритетних напрямів капіталовкладень. В умовах посилення конкуренції в аграрному секторі стратегічно доцільним є фокус на поглиблення переробки сільськогосподарської продукції, що дозволяє формувати додану вартість на власній сировині та забезпечувати стабільні доходи.

В роботі детально опрацьовано виробничий план міні-цеху, передбачено технічні, кадрові, технологічні та логістичні аспекти запуску об'єкта потужністю 10000 тонн на рік. Визначено оптимальну структуру виробництва, графік реалізації, обсяг внутрішньої та зовнішньої переробки, необхідну чисельність персоналу та технічне оснащення. Передбачено, що цех надаватиме послуги не лише для потреб СТОВ «Вікторія», а й стороннім сільськогосподарським виробникам регіону, що сприятиме максимальному завантаженню виробничих потужностей.

Результати фінансового моделювання інвестиційного проєкту на основі прогнозів виручки, операційних витрат і грошових потоків засвідчили його

високу економічну ефективність та привабливість для впровадження. Основні інтегральні показники ефективності демонструють значний фінансовий потенціал: строк окупності становить 2,7 роки, чиста приведена вартість (NPV) – 5,34 млн грн, внутрішня норма прибутковості (IRR) – 29,4%, а індекс прибутковості (PI) – 1,68. Навіть у консервативному сценарії проєкт забезпечує стабільне формування позитивного грошового потоку вже з першого року повноцінної експлуатації.

Точка беззбитковості, визначена на рівні 5714 тонн, що відповідає 57% використання проєктної потужності, свідчить про стійкість проєкту до внутрішніх та зовнішніх змін, а також про високий рівень його адаптивності до ринкових коливань і сезонних факторів, характерних для аграрної сфери. Сценарний аналіз підтвердив, що навіть за умов зниження тарифу або скорочення обсягів переробки, проєкт зберігає операційну рентабельність, а ризики залишаються в межах контрольованого рівня та можуть бути ефективно нейтралізовані через управлінські рішення.

Реалізація запропонованого інвестиційного проєкту – це не лише економічно доцільний крок, а й важливий стратегічний інструмент підвищення інвестиційної привабливості підприємства. Впровадження міні-цеху первинної переробки зернових і бобових культур забезпечує підвищення рівня ефективності використання ресурсного потенціалу СТОВ «Вікторія», зменшення витрат на логістику, нарощування частки доданої вартості продукції, розширення спектру послуг і створення нових робочих місць. Крім того, цех відкриває можливості для розширення партнерських зв'язків із місцевими агровиробниками та виходу на зовнішні ринки. У комплексі зазначені переваги сприятимуть довгостроковій фінансовій стабільності підприємства, зростанню його конкурентоспроможності, формуванню сталого розвитку й посиленню позицій на аграрному ринку, що відповідає сучасним викликам агропромислового сектору та стратегічним цілям СТОВ «Вікторія».

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

В роботі здійснено комплексне теоретико-прикладне дослідження проблематики управління інвестиційною привабливістю підприємств аграрного сектору на прикладі СТОВ «Вікторія». Теоретичні засади розкрито через призму еволюції економічної категорії «інвестиції», інтерпретації сутності інвестиційної привабливості, чинників її формування та сучасних підходів до оцінювання. Визначено, що інвестиційна привабливість є багатокомпонентним інтегративним показником, що відображає як внутрішні характеристики підприємства (ресурсний потенціал, результативність, управлінська структура), так і зовнішні чинники (ринкове середовище, нормативна база, ESG-параметри).

Розроблена авторська модель «3P+CG» (Resources → Results → Reputation + Corporate Governance) забезпечила теоретико-методичну базу для діагностики інвестиційної привабливості, враховуючи галузеву специфіку аграрного виробництва, обмеженість фінансових ресурсів і високий рівень ризиків.

Результати діагностики СТОВ «Вікторія» свідчать про високий рівень ефективності використання ресурсного потенціалу: стабільне землекористування, механізоване виробництво, належна фінансова дисципліна, адаптивна кадрова політика. Інтегральна оцінка фінансового потенціалу підтвердила економічну стійкість підприємства, а комплексний аналіз інвестиційної привабливості (індикативна система оцінки, SWOT-, TOWS-, PESTLE- та SPACE-аналіз) виявив сильні сторони, конкурентні переваги й потенційні напрями розвитку. Сукупність цих характеристик дозволила класифікувати підприємство як перспективний об'єкт інвестування, здатний реалізовувати масштабні інвестиційно-інноваційні проекти.

Обґрунтована стратегія підвищення інвестиційної привабливості підприємства передбачає реалізацію проекту створення міні-цеху первинної переробки зернових і бобових культур. Виробничий план охоплює технічні, кадрові, логістичні й організаційні параметри запуску цеху потужністю 10000 тонн на рік. Проектна модель ґрунтується на власній сировинній базі

підприємства та контрактних відносинах із місцевими фермерськими господарствами, що забезпечує завантаження потужностей і створює передумови для вертикальної інтеграції та зростання доданої вартості.

Фінансово-економічне обґрунтування проєкту, реалізоване за методикою дисконтованого грошового потоку (DCF), засвідчило його інвестиційну доцільність: строк окупності становить 2,7 роки, чиста приведена вартість (NPV) –5,34 млн грн, внутрішня норма прибутковості (IRR) – 29,4%, індекс прибутковості (PI) – 1,68. Аналіз точки беззбитковості визначив її на рівні 57% від загального обсягу потужності, що відповідає прийнятному рівню для сільськогосподарських підприємств з урахуванням сезонності. Сценарне та ризик-орієнтоване моделювання продемонстрували стійкість і адаптивність проєкту до зміни тарифів, коливання обсягів переробки та вартості ресурсів.

Отже, запропонований інвестиційний проєкт виступає ефективним інструментом підвищення інвестиційної привабливості СТОВ «Вікторія», сприяючи зміцненню його ринкових позицій, покращенню структури доходів, створенню нових робочих місць, підвищенню конкурентоспроможності та забезпеченню сталого економічного розвитку. Робота має практичну цінність для підприємств агропромислового комплексу, які орієнтовані на активну інвестиційну діяльність і стратегічну трансформацію в умовах високої невизначеності й обмеженого доступу до зовнішніх джерел фінансування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Амоша О. І., Підлісний І. О. Інвестиційна привабливість підприємств: теоретичні основи та прикладні аспекти. Київ. Наукова думка. 2020. 256 с.
2. Беленький П. Ю. Інноваційно-інвестиційний розвиток підприємств аграрного сектору. Агросвіт. 2022. № 9–10. С. 3–10.
3. Бланк І. О. Управління інвестиційною привабливістю підприємства. Київ. КНЕУ. 2019. 480 с.
4. Васильєва Т. А. Стратегічний розвиток підприємств в умовах глобалізації. Суми. СумДУ. 2018. 312 с.
5. Власенко О. М. Інвестиційний клімат в Україні: проблеми та перспективи. Економіка України. 2023. № 2. С. 24–33.
6. Герасименко Л. В., Писаренко В. О. Інтегральна оцінка інвестиційної привабливості підприємства. Бізнес Інформ. 2021. № 7. С. 112–118.
7. Гудзь О. Є. Методологічні підходи до оцінки інвестиційної привабливості підприємств аграрного сектору. Економіка АПК. 2021. № 6. С. 45–55.
8. Державна служба статистики України. Офіційний сайт. URL: <https://ukrstat.gov.ua>
9. Дія.Бізнес. Інвестиційні можливості регіонів України. Київ. 2024.
10. Дутченко О. М. Оцінка інвестиційного потенціалу підприємства. Економіка та суспільство. 2022. № 38. С. 145–152.
11. Закон України «Про державну підтримку інвестиційних проєктів із значними інвестиціями в Україні» від 17.12.2020 № 1116-IX.
12. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 № 1560-XII (зі змінами і доповненнями).
13. Зінченко А. Г. Методи підвищення інвестиційної привабливості підприємств. Бізнес Інформ. 2022. № 8. С. 50–55.
14. Кваша С. М. Інвестиційне забезпечення розвитку аграрного виробництва. Економіка АПК. 2019. № 6. С. 15–25.

15. Коваленко В. В. Формування стратегії інвестиційного розвитку підприємства. Інвестиції: практика та досвід. 2021. № 5. С. 25–30.
16. Козак Ю. Г., Лисенко Р. І. Ризики та чинники підвищення інвестиційної привабливості підприємств. Економічний часопис-XXI. 2020. № 3–4. С. 55–60.
17. Кравченко С. М. Роль інновацій у підвищенні інвестиційної привабливості підприємства. Економічний простір. 2023. № 181. С. 67–73.
18. Кудряшов В. П. Інвестиційні ризики та методи їх мінімізації. Економічний вісник. 2023. № 2. С. 77–83.
19. Лігоненко Л. О. Стратегічне управління інвестиційною діяльністю підприємства. Київ. КНЕУ. 2022. 368 с.
20. Лукінов І. І. Інвестиційна політика в умовах ринкової економіки. Київ. Урожай. 2018. 312 с.
21. Майорова Т. В. Інвестиційна діяльність: підручник. Київ. Центр учбової літератури. 2021. 432 с.
22. Малиш М. М. Галузеві особливості інвестиційної діяльності в аграрному секторі. Агросвіт. 2021. № 4. С. 12–18.
23. Мартиненко В. І., Чумаченко Н. Г. Інвестиційна привабливість у системі економічної безпеки підприємства. Економіка та держава. 2022. № 1. С. 33–38.
24. Міністерство економіки України. Аналітичні матеріали щодо інвестиційної привабливості економіки. URL: <https://www.me.gov.ua>
25. Паламарчук В. П., Корецький М. Х. Інвестиційна привабливість підприємств: методи оцінювання та шляхи підвищення. Фінанси України. 2020. № 4. С. 72–84.
26. Пересада А. А. Інвестиційний процес в Україні. Київ. Лібра. 2010. 472 с.
27. Пилипенко І. В., Олійник С. І. Вплив інвестиційної привабливості на капіталізацію підприємства. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2023. № 72. С. 91–98.

28. Попова Т. М. Інвестиційна привабливість агропромислового комплексу. *Агросвіт*. 2021. № 15–16. С. 18–23.
29. Сухоруков А. І. Інвестиційна політика підприємства в умовах ринкової нестабільності. *Фінанси, облік і аудит*. 2022. № 33. С. 54–61.
30. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання. Київ. КНЕУ. 2013. 558 с.
31. Хомутенко В. П., Гармаш С. О. Фактори формування інвестиційної привабливості в агросекторі. *Інвестиції: практика та досвід*. 2022. № 12. С. 39–45.
32. Черненко Л. Г. Оцінка впливу інституційних факторів на інвестиційну привабливість бізнесу. *Фінанси України*. 2024. № 1. С. 12–21.
33. Шубравська О. В. Інвестиційне забезпечення розвитку сільського господарства: проблеми та перспективи. *Економіка АПК*. 2020. № 9. С. 6–14.
34. Deloitte. *Investment Monitor 2024*. London. Deloitte Insights. 2024. 122 p.
35. Drucker P. *The Practice of Management*. New York. Harper & Row. 2006. 416 p.
36. Ernst & Young. *Attractiveness Survey Europe 2024*. London. EY. 2024. 88 p.
37. European Bank for Reconstruction and Development. *Transition Report 2023-24: Transitions Big and Small*. London. EBRD. 2023. 180 p.
38. Fisher I. *The Theory of Interest*. New York. Macmillan. 1930. 566 p.
39. IMF. *World Economic Outlook: Navigating Global Divergences*. Washington. International Monetary Fund. 2024. 210 p.
40. International Finance Corporation. *Annual Report 2023*. Washington. IFC. 2023. 140 p.
41. Keynes J. M. *The General Theory of Employment, Interest and Money*. London. Macmillan. 1936. 403 p.
42. KPMG. *Global Economic Outlook 2024*. London. KPMG International. 2024. 104 p.
43. Modigliani F., Miller M. The Cost of Capital, Corporation Finance and the Theory of Investment. *American Economic Review*. 1958. Vol. 48. No. 3. P. 261–297.

44. OECD. FDI Regulatory Restrictiveness Index. Paris. OECD Publishing. 2023. 120 p.
45. Porter M. E. Competitive Advantage: Creating and Sustaining Superior Performance. New York. Free Press. 2008. 592 p.
46. PwC. Global Investor Survey 2023. London. PricewaterhouseCoopers. 2023. 96 p.
47. Ricardo D. On the Principles of Political Economy and Taxation. London. John Murray. 1817. 420 p.
48. Sharpe W. F., Alexander G. J., Bailey J. V. Investments. New Jersey. Prentice Hall. 2010. 1056 p.
49. Smith A. An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations. London. W. Strahan and T. Cadell. 1776. 548 p.
50. Tobin J. Liquidity Preference as Behavior Towards Risk. Review of Economic Studies. 1958. Vol. 25. No. 2. P. 65–86.
51. Transparency International. Corruption Perceptions Index 2024. Berlin. TI. 2024. 38 p.
52. Ukraine Business News. Investment Climate Review 2024. Kyiv. UBN. 2024. 54 p.
53. Ukrainian Investment Promotion Office. Investment Guide to Ukraine 2024. Kyiv. UkraineInvest. 2024. 75 p.